

Sudetski Nemci brezkompromisni

Včeraj so na zborovanjih razglasili, da zahtevajo popolno izvršitev vseh njihovih zahtev — Avtonomna sudetsko-nemška pokrajina bi se kmalu združila z Nemčijo — Položaj brez izhoda

NEMCI BREZKOMPROMISNI

PRAGA, 5. septembra. V vseh večjih središčih sudetsko-nemškega ozemlja je priredila včeraj sudetsko-nemška stran-ka velike parade in zborovanja. Prireditve so se vršile pod firmo zahvalnega praznika žetve. Prireditve v Ašu se je udeležil tudi Konrad Henlein, ki pa ni nastopil kot govornik. Na zborovanju je bilo zbranih okoli 10.000 Nemcev, glavni govornik je pa bil poslanec Georg Wallner, ki je dejal med drugim: »Poravnava med Čehi in sudetskimi Nemci je mogoča sploh samo na podlagi osmih karlovarskih točk. Prvi pogoj pa je, da zapuste sudetsko-nemško ozemlje vsi Čehi, ki so se priselili sem po letu 1918. Mi se hočemo boriti z legalnimi sredstvi. Čehi naj ne pošiljajo v naše kraje vojaštva, ampak naj se poslužijo rajši pravičnosti. Nikakor ne moremo razumeti, zakaj se vrše tudi sedaj take vojaške priprave, med tem ko so v Pragi pogajanja in je tu lord Runciman, da daje dobre in miroljubne nasvete. Nas to ne bo spravilo iz ravnotežja. Za nasilno razračunavanje sta potrebna dva, drugega pa tu ni. Nemčija noče vojne; njen vodja pa hoče, da dobi 3 in pol milijona sudetskim Nemcem iste pravice, ki jim pripadajo kot delu velikega nemškega naroda.«

SANDNERJEV GOVOR.

Kakor v drugih središčih in v Ašu, je bilo včeraj veliko nemško zborovanje tudi v Dečnu, katerega se je udeležilo 45 tisoč ljudi. Glavni govornik je bil tam poslanec Rudolf Sandner, ki je dejal: »Dože nas vedno, da sabotiramo mir, toda mi brusimo svoje kose samo za žetev. Trdno sem prepričan, da se še nikoli v evropski zgodovini ni boril noben narod tako zavedajoč se svoje odgovornosti, kakor se borimo mi sudetski Nemci. Če nikoli nismo hoteli od češke države ali Čehov česa izsiliti. Pri svojih sedanjih zahtevah pa vztrajamo brez-kompromisno. Osem točk Konrada Henleina v Karlovih varih in naša zahteva po samoupravi je le izraz politične zmer-nosti.« Enako ostro in nepopustljivo so govorili tudi govorniki na vseh drugih včerajšnjih nemških zborovanjih. Za položaj je pa značilno tudi to, da so vsi nemški župani v liberškem okraju odklo-nili naročilo okrajne politične oblasti, naj izvešijo razglas o predvojaški vzgoji mladine, in sicer z utemeljitvijo, da je na lepaku naslikan vojak s puško in bajonetom, ki bi povzročil med nemškim pre-bivalstvom razburjenje. Prišli so se proti temu tudi pri lordu Runcimann.

GOVOR PREDSEDNIKA SENATA.

PRAGA, 5. septembra. Avala. ČTK poroča: Včeraj je bilo v Plznju veliko javno zborovanje, katerega se je udele-žilo okoli 50.000 Čehov in Slovakov. Na zborovanju so govorili predsednik sena-ta dr. Soukup in drugi politiki, ki so vsi naglasili, da želi Češkoslovaška spora-zum z vsemi svojimi narodnimi manjšina-mi. Pripravljena je na vse koncesije, to-da je tako daleč, dokler ne bi postale nevarne za enotnost države.

KONČNI CILJ NEMCEV.

PRAGA, 5. septembra. Včerajšnji so-glasi govori nemških sudetskih vodite-ljaj so pokazali, da sudetski Nemci od-lajajo sploh vsak kompromis in vstru-bajo pri zahtevi, da mora praška vlada brez-pogojno ustreči vsem njihovim zah-tevam v celoti. Te zahteve pa za Češko-slovaško absolutno niso sprejemljive. Ako bi jih Praga sprejela, bi to pomenilo

razbitje republike, kajti tu nihče več ne dvomi, da bi se teritorialno avtonomni in združeni sudetski Nemci ob prvi priliki odcepili od Češkoslovaške in poklicali s sklepom svojega avtonomnega zbora v svoje ozemlje nemške čete. Praška vlada je že doslej pupustila toliko, kolikor ni niti več v interesu države in tudi ne v skladu z njeno suvereniteto. Dalje ne more iti. Stem pa je vsak izgled na spora-zum vsak trenutek manjši.

NIHČE NE POZNA NADALJEVANJA.

PRAGA, 5. septembra. Glavni Runci-manov sodelavec Ashton Gwatkin se je včeraj ob 10. uri dopoldne pripeljal v Aš in setakoj sešel s Konradom Henleinom, s katerim je razpravljal dve uri. Takoj po tem sestanku se je vrnil v Prago, da poroča lordu Runcimannu. Kakor se izve, je Henlein tudi pri tem razgovoru vztrajal pri nemških zahtevah in predložil svoj načrt proti načrtu vlade. Ta načrt je zasnovan na znanih karlovarskih točkah. Ashton Gwatkin je že popoldne obiskal lorda Runcimana na posestvu praškega nadškofa Kašparja. Istočasno je bil dok-

tor Hodža v avdienci pri presidentu Be-nešu. Kakor se zatrjuje, je položaj postal tako zapleten, da trenutno ni mogoče reči, kako se bodo dogodki dalje razvi-jali. Zdi se, da bodo o tem vprašanju ugotovljene nadaljnje smernice šele jutri. Vsa pozornost se pa obrača obenem v Nürnberg, kjer bo jutri govoril Hitler. Splošno se pričakuje, da bo že v tem go-voru zavzel tudi stališče do vprašanja Češkoslovaške.

RUNCIMAN NE POJDE K HITLERJU.

PRAGA, 5. septembra. Po svoji vrnitvi iz Aša se je podal Ashton Gwatkin raz-en k lordu Runcimannu tudi k angleškemu po-slaniku Newtonu, s katerim je več časa konferiral. Po razgovoru z Gwatkinom pa je lord Runciman govoril več časa tele-fonično z Londonom. Iz lordove pisarne je bil obenem izdan demanti glede vesti, ki so jih objavili londonski listi, v kate-rih so trdili, da namerava lord Runciman obiskati Hitlerja. Lord Runciman ne na-merava še tako kmalu odpotovati iz Pra-ge.

Diplomatske in vojaške priprave

RESNO PRESOJANJE V LONDONU. — POGAJANJA MED ANGLIJO, FRANCIJO, POLJSKO IN AMERIKO. — SPORAZUM MED RUSIJO IN ROMUNIJO DOSEZEN.

LONDON, 5. septembra. Poročila o naj-novejšem razvoju dogodkov na Češkoslo-vaškem so vzbudili tu novo vznemirjenje. Nekateri listi pišejo, da je sedaj jasno dokazano, da Nemci sploh nočejo spora-zuma in da je vse le manevriranje, s ka-terim hoče Nemčija pridobiti dovolj časa za utrditev svojih mej in pripravo svoje vojske. Da je položaj znova napet, doka-zuje tudi bivanje zunanjega ministra Hal-lifaxa v Londonu in njegove konference s politiki in diplomati. Pred vsem se po-sveča posebna pozornost razgovoru med Anglijo in Francijo radi francoskih voja-ških odredb in pogajanjem s Poljsko za-radi njenega stališča v primeru vojne.

Francija bo obdržala zaradi nemških opoklicev rezervistov še dalje svoje red-ne vojske, ki bi morali biti septembra odpušteni. Pri Poljski se pa trudita tako Anglija kakor Francija, da bi jo pridobili za to, da bi v primeru vojne dovolila, ruskim letalom, da bi smela čez njeno ozemlje v Češkoslovaško, kakor tudi transporte orožja in drugega vojnega materiala. Romunija je na te zahteve že pristala. Zdi se, da se bo pod določenimi pogoji in garancijami vdala tudi Poljska. Razen tega je angleško zunanje ministr-stvo stalno tudi v stiku z Washingtonom zaradi zadržanja Združenih držav za pri-mer vojne.

Pričetek kongresa v Nürnbergu

HITLER BO GOVORIL JUTRI. — OGROMNO ZANIMANJE ZA KONGRES V LON-DONU IN MED DIPLOMATI.

NÜRNBERG, 5. septembra. Hitlerjev namestnik Heß je prispel včeraj sem, da otvori kongres nacionalno-socialistične stranke. Slanovstvom bo prisostvoval tudi Hitler. Pričetek kongresa bo danes spre-jem zastopnikov tiska. Od 15.30 do 16. ure bodo v znak pričetka kongresa zvo-nili vsi cerkveni zvonovi, nato pa bo slavnostni sprejem Hitlerja. Ob 17.30 bo v gledališču slavnostna predstava Wagner-jeve opere »Die Meistersinger von Nürn-berg«. Vse prireditve bo oddajal tudi radio.

LONDON, 5. septembra. Angleški tisk vidi v nürnberškem kongresu več kot sa-mo notranjepolitično nemško zadevo. To je prvi kongres po priključitvi Avstrije. V ospredju zanimanja pa je Češkoslovaška, o kateri bo gotovo govoril tudi Hitler v svojem velikem govoru. Kakšen pomen se pripisuje temu kongresu, dokazuje tudi to, da je zbranih v Nürnbergu 11 veleposla-nikov, 22 poslanikov in 13 odpravnikov poslov, ki so prišli tja kot opazovalci. Svoj govor bo imel Hitler jutri.

Atentat na egiptskega kralja

LONDON, 5. septembra. Po iz Kaire sem prispeli vesti je bil izvršen sinoči na egiptskega kralja Faruka v Aleksandriji atentat, ki pa ni uspel. Ko je kralj Faruk zapuščal svoje ložo po nekem plavalnem tekmovalju, je neki moški, ki je stal na strehi tribune za gledalce, ustrelil proti njemu. Ker je atentatorjevo nameró še pravočasno opazil neki policist in se za-gnal vanj, je strel zgrešil svoj cilj in zadel le nekega gledalca, ki pa je tudi le lažje ranjen. Atentator je bil takoj prijet. Kak-šno je ozadje tega neuspelega atentata, doslej še ni bilo mogoče izvedeti.

ITALIJA PRIZNALA BOLGARIJI ENAKO-PRAVNOST.

SOFIJA, 5. septembra. Italijanski po-slanik je sporočil včeraj bolgarski vladi, da je Italija odobrila ukinitve določb mi-rovne pogodbe o prepovedi oborožitve Bolgarije.

Borza. Cürili, 5. septembra. Devize. Beograd 10, Pariz 11.9350, London 21.2850, Newyork 43.950, Milano 23.1250, Praga 15.13.

Vremenska napoved. Hladno, večino-ma oblačno, pričakovati je nadaljnjih pa-davin.

Nj. Veličanstvo kralj Peter II.



Zapiski

Češka odločnost

»Tempsov« zunanjepolitični člankar Pierre Berland je bil na Češkoslovaškem in piše, da ni niti najmanjšega dvoma, da bi se vojaškemu napadu Čehi z vsemi silami ne postavili po robu. Prav med sloji češkega prebivalstva je slišal isto odločnost: naj bo zadržanje velesil kakr-šno hoče, Čehoslovaki se bodo rajši pu-stili pobiti do zadnjega, kakor pa da bi ponovno postali sužnji. Konflikt z Nem-čijo pa ni samo narodnostnega značaja, marveč prav tako tudi socialnega. Bivši veleposestniki, ki so bili glavni stebri germanizacije, in ki jih je agrarna refor-ma spravila ob ogromna veleposestva na Češkoslovaškem, podpirajo danes z vse-mi močmi sudetske Nemce.

Kdo je kriv?

»Slovenec« piše o »Slovenskem dne-vu«, ki je bil včeraj v Kočevju: »Da pravi kočevski Nemci ne bodo sodelovali pri „Slovenskem dnevu“, je bilo umljivo. Da narodni odpadniki, Slovenci, ki so svoj materni jezik zatajili in se svojega slo-venskega rodu in jugoslovanske države sramujejo, ne bodo sodelovali, je bilo v naprej gotovo, ker njihovega sodelova-nja nikdo ne bi sprejel na praznik nacio-nalne samozvesti in domovinske zve-stobe. Da ne bodo vsaj vnanje sodelovali pristaši politične stranke, ki danes ni na vladi, tega pa ni pričakoval nikdo in je bilo grenko občutje, ko smo gledali na nekatere hiše, ki so last tako imenovanih „nacionalistov“, ki na „Slovenski dan“ v Kočevju, na tako izrazito narodni praz-nik, ter na praznik obletnice ustanovitve naše države niso smatrali potrebno, da vsaj na zunaj, če že ne v sprevedu in na manifestaciji sami, izpovedo, da so da-našnjega dne, morda največjega v zgo-dovini Kočevja, veseli. Tudi vnanja slika Kočevja v ranih urah ni kazala nobenega izrednega prazniškega sijaja. Državne zastave so visele le na redkih poslopjih, ker jih niso razobesile nemške hiše, hiše slovenskih narodnih odpadnikov in tudi ne mnoge hiše gotovih političnih prista-šev, da ne omenimo poslopja državne gimnazije, ki je prazno in puščobno zrla na vrvenje tisočih.«

Vlada ima volilni mandat

Sarajevska »Muslimanska svijest« pi-še, da se v zadnji rekonstrukciji vlade g. dr. Stojadinovića mora videti pojačan-je jugoslovansko-unitarističnega kurza. Nekateri krogi zatrjujejo, da ima vlada volilni mandat, kar se lahko zaključi tu-di iz enega govora dr. Korošca.

Maribor, 5. septembra.

Povojna Evropa, kot tudi druge celine, kjer je direktno ali indirektno pustilo štiriletno klanje strahotne posledice, ni bila mirna, kakor bi bilo pričakovati po silni vihri. Stopili so na plan novi pojmi revolucij, prevratov, etatizma, avtoritarizma, avtarkije itd., ki so splošne, dotedaj neizpodbitne zakone gospodarske, socialne in kulturne politike postavili na glavo ter poizkusili uveljaviti nove pojme brez trdnih temeljev osnovnih zakonov, ki so se smatrali dotedaj kot nujna osnova vsake ostvaritve. Vprav zaradi tega povojnega presnovljanja se zlasti nekatere družbene formacije iz predvojne dobe niso znašle, se prekasno zavedle raznih nevarnosti, ki jim prete ter sploh izgledale kot da so takorekoč nesposobne za borbo z različnimi podtalnimi silami, katerih se poslužujejo njim nasprotni elementi. Metode in načini borbe teh družabnih formacij iz polpretekle dobe so postali zastareli v primeri z novimi taktikami, katerih so se posluževali novi razdiralni elementi dotedanje družbene organizacije. — V prvi vrsti mislimo pri tem na politično delo in neuspeh številnih demokratskih organizacij ter na novo se formirajoči fašizem pod načelom skroznega nacionalizma.

Razne skrajnejše demokratske skupine so se po vojni vedno vdajale teoretičnemu naziranju o končni popolni dozoritvi kapitalizma, ki bo nato padel kot zrela jabolka radi svojega notranjega razkroja sam. Razvoj pa je pokazal, da so se veliki teoretiki, sociologi in socialni delavci uštel, kajti kapitalizem je po vojni iznašel novo obleko, ki so jo je nadel — fašizem, kot novo fazo v razvoju kapitalizma. — Demokratična sredstva za borbo proti le-temu so bila nemočna in nedovršena. Pokazalo se je namreč, da je fašizem kot popolno zanikanje vsakih človečanskih pravic, pridobljenih z velikimi žrtvami v francoski revoluciji pred 150 leti, v prvi dobi povojne demokracije rasel in se razvijal ter da je prav demokratični zrak čisto ugoden za njegov razvoj. Preden se je demokracija nekaterih evropskih narodov zavedla nevarnosti, ki ji preti, ji je pa že stal nasproti fašizem, brutalen po svojih metodah in brezobziren na svojem potu do oblasti.

Na srečo so se zapadne demokratične velesile, zlasti na pobudo silnih žrtev v Španiji in krvavih dunajskih dni v februarju 1934. zavedle, še preden je udarila 12. ura, organizirale svoje vrste in stopile v bran že davno pridobljenih človečanskih pravic. Seveda je bila pot preizkušnje, pot do zavesti težavna in dolga. Demokratske skupine ne temeljijo na zaslepljivih pojmih »vodstva«, ampak predvsem na pravicah celokupnega naroda. V demokraciji sodeluje ves narod pri vladnih poslih, ker se tudi v celoti njega tičejo. Da bi se tako združile vse narodne množice, ko so bile razcepljene dotlej v več nasprotujočih si skupin, je morala nastopiti pred njimi nevarnost fašizma, ki je zgolj posebejnost modernega kapitalističnega sistema. Ta način organizacije demokratskih narodnih skupin je tudi edini način organizacije demokratične obrambe proti fašizmu.

Narodna demokratska organizacija zapadnih velesil je povzročila vprav radi enodušnega pristanka ljudskih množic med povojnimi rušilci mednarodne sloge in mirnega razvoja narodov, strah in trepet. Ustvarjati so se pričele ideološke fronte. Govorilo in predpostavljalo se je v nevarnih napetostih mednarodne politike o skorajšnjih oboroženih nastopih dveh front. Mnogo je bilo mišljenj za in proti temu gledanju mednarodnega političnega vrenja. Vsekakor do popolnosti nikdar ni bilo izvedeno to, zlasti ne s strani demokratskih velesil. Morda je vprav ta previdnost zapadne demokracije obvarovala v kritičnih trenutkih Evrope pred splošnim požarom, saj so se pač v povojnem času zaradi brezobzirne agresivnosti fašističnih držav globoko spremenili pojmi mednarodne politike. Državam so radi tako nastalih nevarnosti omajane meje, zlasti odkar so se fašizmi pričeli vtikati celo v notranje zadeve drugih držav. Rušitev mednarodnih zakonov in mednarodnih obveznosti pa je dala pobudo, da je obramba demokracije silno napredovala, tako v demokratičnih državah samih z močnimi bloki demokratskih skupin, kakor tudi z vplivi, ki

Velike besede Bullita in Bonneta

AMERIŠKE ZDRUŽENE DRŽAVE SO NA STRANI VSEH, KI DELAJO ZA MIR IN SPOŠTOVANJE POGODB. — FRANCIJA BO VEDNO IZPOLNILA SVOJE OBVEZNOSTI.

PARIZ, 5. septembra. Včeraj je bil v Pointe Grave pri Bordeauxu odkrit spomenik v spomin na izkrcanje ameriških čet v Franciji za časa svetovne vojne. Ob tej priliki sta govorila tudi ameriški poslanik Williams Bullit in francoski zunanji minister George Bonnet. Bullit je dejal v svojem govoru med drugim: »Mi se danes klanjamo Francozom, ki so nam pomagali ustvariti svojo svobodo, kakor smo mi Američani pomagali Franciji ohraniti njeno svobodo. Med Združenimi državami in Francijo obstoja danes razmerje globokega prijateljstva, slonečega na skupnih idealih svobode in miru. Sedaj, ko se oglašajo z vseh strani sveta klici fanatizma, predstavlja idejna zajednica, ki omogoča tesno sodelovanje USA s Francijo, pomemben faktor v svetu. Znano nam je, da je bolj modro vzdržati se, kakor uporabiti silo kot orodje zunanje politike in vtikati se v notranje zadeve drugih držav. Noben narod ne stoji nad drugim. Naša modrost je potrjena s stoletji, zato moremo hladnokrvno poslušati nasprotno dogme. Univerzalni mir je za nas prvobitnega pomena, ker vemo, da bi svetovna vojna pomenila rušenje dobrin civilizacije za dolgo dobo. Ameriško in francosko ljudstvo si glo-

boko želi mir, toda kakor sem dejal že 22. februarja 1937: ako bi nastala v Evropi še enkrat vojna, ne more nihče reči, ali bodo Zedinjene države pritegnjene vanjo ali ne. Zaenkrat pa bodo storile vse, da se mir ohrani.«

Za njim je govoril Bonnet, ki je naglasil med drugim, da se mora Francija za svojo svobodo v veliki meri zahvaliti Ameriki. Nedavni govori Hulla in Roosevelta so vzbudili po vsem svetu najgloblji in najkoristnejši odmev. Nikdar ne bi niti državniki Amerike niti Francije mogli ostati mirni v primeru spopada, ki bi grozil, da zruši civilizacijo. Francija ne dvomi v ameriško prijateljstvo. Francija je dokazala in dokazuje svojo voljo za mir. Ne moremo si pa prikrivati nevarnosti češkoslovaškega problema. Toda upajmo, da bo po zaslugi visoke zavesti vlade v Pragi in vlade v Berlinu, ki se zavedati mednarodne odgovornosti, in po zaslugi tesnega sodelovanja Anglije in Francije mogoče odstraniti nevarne grožnje, ki vise nad Evropo. Francija bo v vsakem primeru ostala zvesta paktom in pogodbam, ki jih je sklenila. Naša želja pa ni, da se nam pomaga v vojni, ampak da se ohrani mir.

Štiri sto tisoč Nemcev gradi utrdbe

NEMCIJA HOČE POSTAVITI NASPROTI FRANCOSKI MAGINOTOVI ČRTI SVOJE UTRDBE.

PARIZ, 5. septembra. Informacije o utrjevanju nemške meje proti Franciji se zasledujejo tu z največjim zanimanjem. Po zanesljivih poročilih je zaposlenih pri teh nemških delih 400.000 ljudi. To število je ogromno, ako se pomisli, da je gradilo Maginotovo črto dosti manj delavcev. Vse kaže, da se Nemcem mrzlično mudi dovršiti čimprej ta silna utrjevalna dela. Med delavci je največ mobiliziran-

cev. Tu se naglašja, da je to nemško utrjevanje sumljiv dokaz za nemške namene. Francija Nemčije ne misli nikoli napasti in je zgradila svojo Maginotovo črto le v obrambne, ne napadalne namene. Morala pa bo izpolniti svojo obveznost do Češkoslovaške, ako bo ta napadena, toda to ne bo napad, ampak le obramba.

Govor dr. Korošca v Kočevju

KOČEVJE, 5. sept. Na včerajšnjem »Slovenskem dnevu« v Kočevju, katerega so priredili pristaši JRZ in katerega se je udeležilo veliko število Slovencev, je poleg duugih voditeljev JRZ govoril tudi notranji minister g. dr. Korošec. Najprej se je dotaknil narodnostnega problema. »Samo narod, ki je prosvetljen in moralen, je jak narod. Ne število, nego prosvetljenost dajeta narodu moč osvajanja in odpora. Mi Slovenci hočemo biti odporni, močni, nezlomljivi. Zato pa moramo biti prosvetljeni in moralni. Samo hiše, ki so polne knjig in časopisja in ki so polne dece, so v življenjski borbi odporne in zmagovite«. O zunanji politiki govoriti je notra-

nji minister dejal, da ni poklican. Vendar pa nas mora voditi princip: »Z vsemi prijatelji, z nikomur neprijatelji«. Notranji minister je mnenja, da bi ne bilo samo nespametno, ampak tudi zločinsko, če bi kdo tako zunanjo politiko napadal ali celo obsojal. V notranji politiki je dr. Korošec dejal, da mesec september ne bo interesanten, zato pa bo oktober toliko bolj, ker se takrat sestane narodna skupščina — vendar je o tem še čas, da se pomenijo.

»Slovenski dan« v Kočevju je bil ja ključen z velikim sprevedom po mestu, v katerem je korakal tudi notranji minister g. dr. Korošec.

Angleške in Nemške pomorske vaje

LONDON, 5. septembra. Velike nemške pomorske vaje bodo v glavnem nedaleč od norveške in danske obale in vse do Holandije. Istočasno se pa pripravljajo velike angleške pomorske vaje ob vzhodni obali Škotske vse do Orknejskih otokov. Angleške bojne ladje so za vaje že pripravljene in čakajo v pristaniščih v

jih demokracija izvaja v mednarodni politiki radi svoje socialne, gospodarske, politične in kulturne urejenosti, kakor končno tudi radi svoje silne militaristične pripravljenosti. Vprav ta notranja konsolidacija in vojaška pripravljenost demokratskih velesil je zavrla v marsičem prvotni brezobzirni nalet fašizmov.

Demokracije se počasi prebujajo in organizirajo, nevarnosti se nizajo druga za drugo, tako, da lahko vsak hip nepričakovano vdarijo v vsej nebrzdani sili na dan. Kadar se bo plamen dvignil, je vprašanje, če bodo posamezni narodi lahko postavili dovolj gasilcev v obrambo, da ne bi zajel tudi lastne hiše. Danes se govori o totalitarnih diktaturah in o totalitarnih vojnah. Le tisti narodi, ki ob danem trenutku nastopili kot eden, brat ob bratu, bodo dovolj močni, da bodo lahko pogasili plamen, ki bo nastal in obvarovali lastni dom.

Porthmouthu, Devenportu, Sheernessu itd. Na vaje odplujejo jutri, v torek. Tako bodo torej istočasno na dveh koncih istega morja, in v dneh velike srednjeevropske napetosti, velike pomorske vaje Nemčije in Anglije, očiten znak vsestranske delavnosti.

KRALJEVA PROSLAVA V BEOGRADU.

BEOGRAD, 5. septembra. Za jutrišnjo proslavo kraljevega rojstnega dneva so v teku velike priprave. Mesto je že okrašeno z zastavami. Drevi bo velika bakljada, ki jo priredi mestna občina beograjska z narodnimi, dobrodelnimi in drugimi društvi. Jutri ob 6. uri zjutraj bo na Banjici velik pregled čet. Poskusni pregled je bil že včeraj dopoldne ob navzočnosti vojnega ministra generala Nedića.

ITALIJANSKA ZETEV.

RIM, 5. septembra. Po uradnih podatkih znaša letošnji celokupni pridelek žita v Italiji 80 milijonov metrskih stotov. Ta pridelek je zelo velik, vendar pa še ne krije vseh italijanskih potreb. Kljub temu Italija ne bo kupovala žita drugod in se ne bo ponižala pred lažnimi demokracijami, ker bi bil kruh, ki bi ga od njih dobila, začnjen za vsakega Italijana z grenkobo.

FAŠISTIČNA MILICA.

RIM, 5. septembra. Po uradnih podatkih štejejo sedaj formacije fašistične milice 763.904 mož.

Drobne vesti

Zaradi jutrišnjega praznika bo izšla prihodnja številka »Večernika« v sredo. Vabilo na gledališki abonma. Uprava Narodnega gledališča vabi vse prijatelje gledališke umetnosti na abonma. Tudi letos je v svrhu lažjega odplačevanja določenih osem zaporednih mesečnih obrokov. Cene so lanske.

Odraslih moških statistikov za predstavlo »Hudičev učenec« potrebuje Narodno gledališče. Priglasijo osebno pri dnevni blagajni.

O gospodarskem položaju kmeta in delavca v današnji Nemčiji bo predaval v priredbi agilnega Društva jugoslovanskih akademikov advokatski pripravnik dr. Jule Gabrovšek. Predavanje bo v četrtek, dne 8. t. m. v mali dvorani Narodnega doma. K zanimivemu predavanju vabi mariborsko javnost društveni odbor.

* Društvo kmetskih fantov in deklet pri Sv. Marjeti ob Pesnici obhaja na praznik, 8. septembra 15-letnico svojega obstoja. Pri tej priliki priredi meddruštveno tekmo koscev in sicer popoldne ob 3. uri. Po tekmi bo kmetska veselica. Mariborčani, udeležite se te kmetske prireditve! Imate zelo ugodno avtobusno zvezo. Torej na svidenje!

Tujci v našem mestu. Pretekli mesec je obiskalo naše mesto 2294 tujcev, ki so imeli 6545 nočnin. Največ je bilo seveda naših državljanov in sicer 1295, dalje 589 Nemcev s 1260 nočninami, 185 Čehoslovakov s 420 nočninami, prišlo je 61 Italijanov, 27 Madžarov in ravno toliko Poljakov, nekaj Švicarjev, Švedov, Grkov, Francozov, Belgijcev, Bolgarov in Dancev. Obiskalo nas je pa tudi 9 Američanov.

Hčerka je ušla. Posestnica Klara J. iz Ormoža je prijavila policiji, da je odšla od doma njena 23-letna hči Klara. Sumi, da jo je odpeljal neki mesarski pomočnik.

Kolesarska nesreča. Po Aleksandrovi cesti sta iz mesta proti Krčevini z velikansko brzino vozila s kolesom Ivan Gasner in Ivan Duh. Zaradi velike hitrosti je Gasner zavozil v desni robnik in nato zadel v hidrant. Vrglo ga je dva metra s kolesa ob ograjo Rakuškega skladišča, kjer je nezavesten obležal.

Kolo so ukradli iz veže Grajskega kina uradnici Katarini Vesligoj s Teznega. Kolo je bilo znamke »Perfekt« in ima evid. štev. 127501. Vredno je okoli 600 dinarjev.

Celo kape krađejo. Poštному uslužbencu Jakubu Pintarju je v neki kavarni v Tattenbachovi ulici ukradel neznanec službeno kapo.

Tatvina. Delavcu Konradu Marksu je ukradla iz jedilne shrambe Hedvika K. 300 dinarjev, katere je imel na polici.

VELIKA PRISTANIŠKA DELA V ROMUNIJU.

BUKAREŠTA, 5. septembra. (Rad.) Romunska industrija je dobila nalogo naj začne s pripravami za obsežne gradbe in urejevanje nove luke 20 kilometrov severno od Konstance. Nova luka bo veliko večja kot konstanška in bo stala 3 do 5 milijard lejev. V glavnem gre za luške naprave v zalivu Tassul, kjer bodo lahko poslej jale tudi največje ladje. Delo se mora pospešiti, da bo pravočasno gotovo.

ODKRITJE ZELEZNE RUDE V ISTRI.

TRST, 5. septembra. V Istri so odkrili velika ležišča limonita. Vlada je že izdala najditeljem, ki trdijo, da se raztezajo plasti železne rude v dolžini prek 80 km severno od Pulja pa do jugoslovanske meje. Nova ležišča bi v veliki meri pripomogla k osamosvojitvi italijanske težke industrije, ki je morala lani uvoziti še 800.000 ton železa, ker ji domača produkcija — preko 1 milijon ton z otoka Elbe — ni zadostovala.

VELIKI FAŠISTIČNI SVET.

RIM, 5. septembra. Veliki fašistični svet je sklican na sejo za 1. oktobra. Glavni namen seje bo dokončna rešitev židovskega vprašanja.

KONEC KONGRESA V STUTTGARTU. STUTTGART, 5. septembra. Kongres Nemcev iz tujine je bil včeraj zaključen z Goebbelsovimi govorom.

Socialna politika

Zaščita otroka in mladine

Kot vsaka misel, ki je presojevana od zgoraj navzdol, rabi za svojo popularizacijo gotov čas in gotovo propagando, tako tudi misel zaščiti otroka in mladine ni še prišla trdnih tal v naši domovini in čaka, da jo upeljemo v zavest naših širokih slojev.

Odkod je vzklikla ta misel in kakšne potrebe so ji narekovali? Kaj hoče? Zakaj danes ne uspeva kot bi mi to hoteli? Kakšne so perspektive za njeno uresničenje in kakšne so naše naloge, da k temu pomoremo?

ODKOD JE VZKLILA MISEL ZAŠČITE OTROKA IN MLADINE?

Misel zaščiti otroka in mladine je že stara. Vedno v drugi obliki, zakrito pod kopico drugih vprašanj, jo zasledimo že pri Izraelcih, pri Grkih, ki so postavljali isto vprašanje kot mi danes in so ga njih prevzeli Rimljani ter ga zbudili z novo etiko kristjanstva, ki ga je gojil z več ali manj humanosti ves srednji in novi vek.

Na novo sta jo vzbudili pred veliko svetovno vojno dve veliki sili, ki imata svoje izhodišče v enem dejstvu, v industrializaciji in iz nje izhajajoči obubožanosti oziroma blagostanju različnih stanov. Obubožanje je prineslo s sabo velik umrljivost novorojenčkov in otrok, umrljivost, ki je dosegala v posameznih pokrajinah celo do 96% vseh novorojenčkov in je povprečna umrljivost bila 60% vseh otrok, starih do tretjega leta. Krivda zato umrljivost je ležala v preobremenitvi žena z delom, ki so garale do nekaj dni pred porodom; v slabotni prehrani, ki jo je že mati uživala, tako da so otroci prihajali že na svet slabotni in sprejemljivi za različne bolezni; prehrana otroka, ki ni užival dovolj materinega mleka; slaba stanovanja brez zraka in najosnovnejših higienskih potreb; podedovane bolezni in takojšnja infekcija po porodu, prvo glede spolnih bolezni, drugo pa glede jetike; končno tudi otroške bolezni, ki jim slabotni, ne dovolj hranjeni otroci niso mogli kljubovati. Ta morila otrok ni bila tako očitna pri nas, ki še danes nimamo natančnih podatkov iz vseh krajev, se je pokazalo daleko bolj v kulturnih in bogatih deželah v Nemčiji, Angliji in Franciji.

Na drugi strani je ta ista beda razpasla ob omenjenih masovnih bolezni jetike in tifusa še prostitucija, ki je seveda neposredni vir vseh spolnih bolezni in ki ima za težko posledico nerodovitnost zakonov. Tesno je s tem povezano tudi vprašanje alkohola, ki ima močan vpliv na degeneracijo naroda. Naj s tem za kličem naštevane teh najtežjih, tako imenovanih socialnih bolezni. Posledice teh je kmalu začutil ves evropski zapad, zlasti so bile prizadete Nemčija, Anglija in Francija. Ta poslednja je občutila nadoziranje rojstev in umrljivost otrok tako občutno, da je postavila vprašanje svojega narodnega obstoja in prestiža, če bi populacija še naprej nazadovala v enakih meri. To je eden glavnih predvzrokov, zakaj je vprašanje zaščiti otroka in matere postalo tako važno.

Po vojni je to vprašanje ostalo na dnevnem redu; prišla sta pa še dva nova vprašanja. Prvi politično popularen zlasti v totalitarnih državah: otrok je potreben, da ojača narod, da mu da moč in polet za ekspanzijo, ki se ne bo strahnila človeških žrtv. Drugi je zgolj etičen in duhovni: vojna morija, milijoni trupel, ki so obležali na vojnih poljanah, so nam vzbudili spoštovanje do življenja, veliko bolj kot prejšnje dobe, kjer je smrt bila pred nami komaj nejasna, daljnja prikazen. Število invalidov in število sirot, ki so zaslužili, braneč domovino, vse kaj drugega in boljšega kot majhno miloščino, nas je naredilo bolj občutljive za bolečine našega bližnjega in danes z veliko več pazljivosti in skrbjo opazujemo bedo in revščino naše okolice. To so dejstva, ki so poglabljena v luči vede napovedala nov sistem morale, ki naj pripravi teren, da bo ljudstvo lahko izšlo iz nevarne socialne krize.

Seveda se je v praktičnem življenju obrnila prva skrb k otroku in mladini, ki jo, čeprav ponavljam že obrabljeno fra-

Novice

Šestnajsti rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II.

Jutri bo slavila vsa naša kraljevina Jugoslavija 16. rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II., v katerem se po tako tragični smrti njegovega velikega očeta združuje vsi upi Slovencev, Hrvatov in Srbov. Ta proslava nam vsem napoveduje, da smo se že znatno približali dnevu, ko bo tudi dejansko zasedel prestol svojih prednikov in vzel v svoje lastne roke krmilo naše domovine. Do tistega dneva nas ločijo sedaj samo še tri kratka leta.

Veliki vodja, knez Karadjordje, ki je iz krvi in duha zdrave slovenske šumadije, in vsi njegovi veliki in slavni potomci, ki so vodili Jugoslovane iz temnih dni suženjstva in nas nazadnje pripeljali do uresničenja najvišjih sanj v popolnem osvobojenju in združenju, so najboljša in najlepša zagotovila, da nam raste tudi v Nj. Vel. kralju Petru II. velik mož in voditelj. Njihova oporoka pa nam izpričuje, da bo nadaljeval po njih započeto delo in opremil svojo državo in njene državljane v še lepšo, še večjo in slavnjejšo bodočnost.

Kakor Srbi in Hrvati, se klanjamo ob tem velikem in pomembnem prazniku Nj. Vel. kralju Petru II. tudi vsi Slovenci brez izjeme, izražajoč in zagotavljajoč mu svojo neomajno ljubezen in zvestobo. Z njim bodo jutri in do konca, naj se zgodi karkoli, vsa naša srca. V njem bomo ljubili vsi svojega voditelja, krmarja, državne in narodne usode in vzvišeno zagotovilo sončne svobode. Klanjajoč se mu in čestitajoč mu k pomembnemu dnevu, kličemo iz globine duše: Naj živi Nj. Vel. kralj Peter II.!

Nj. Vel. kralj Peter II. je pokazal že doslej, da ima vse velike sposobnosti in odlične vrline svojih slavnih prednikov.

Prilagodena zavesti nalog, ki ga čakajo, ko bo prevzel v svoje roke vodstvo Jugoslavije, je pa tudi vsa njegova skrbna vzgoja. Že od vsega začetka je pokazal izredno nadarjenost in dosegel do sedaj nenavadno velik napredek. Živo se pa zanima tudi za resno znanost, umetnost, sport in vse drugo, kar ustvarja popolno in vsestransko izobraženost moža tako velikih nalog.

Intenzivno gojenje vseh sportnih panog je povzročilo, da je Nj. Vel. kralj Peter II. telesno močno razvit in kaže na vseh sportnih področjih presenetljive uspehe. Ni ga pa skoraj sporta, katerega ne bi gojil. Uveljavlja se z uspehom v nogometu, tenisu, golfu, atletiki, jahanju, kolesarstvu, avtomobilizmu, ribolovu itd.

Nj. Vel. kralj Peter živi navadno na Dedinju v Beogradu, kjer je vsak njegov dan točno razdeljen v ure učenja, sporta in razvedrila. Zajtrkuje že ob 7.45, nakar gre na sprehod. Potem sledi 3 ure pouka, jahanje ali telovadba, kosilo v družbi Nj. Vel. kraljice matere Marije in bratov kneževičev, razvedrilo, zopet pouk do 17. ure, čaj, razvedrilo ali sport, večerja z učiteljem, filmske predstave ali koncert. Spat hodi ob 21. uri.

Posebno se zanima Nj. Vel. kralj Peter II. za zemljepis, glasbo, kulturne filme, katere izdeluje često tudi sam in kakor omenjeno, vse vrste sporta. Izredno ljubi morje, in njegovo bivanje v Miločeru je posvečeno zlasti plavanju, veslanju in ribolovu. Z enako ljubeznijo hodi na počitnice na naš prekrasni Bled in tritedensko taborenje na otočku sredi Save.

Njegove izredne duševne in telesne sposobnosti vzbujajo občudovanje pri vseh, ki jih poznajo. Zato moramo biti nanj upravičeno in odkrito ponosni.

Trojni praznik v Slovenski Bistrici

Včeraj je Slovenska Bistrica slavila velik sokolski praznik: 25-letnico tamkajšnjega Sokola, razvite prapora, ki mu je kumoval Nj. Vel. kralj Peter II. in 20-letnico svobodne Jugoslavije.

Že v jutranjih urah je bilo mesto okrašeno s cvetjem in državnimi zastavami. Zbirale so se sokolske vrste od blizu in daleč, da dostojno proslavijo ta trojni praznik. Prišli so Sokoli iz bližnje in daljše okolice, zastopana je bila tudi Ljubljana.

Dopoldne je bila skozi mesto stafeta. Glavni del tega pomembnega slovenjebistriškega praznika pa je bilo razvite prapora. Na telovadišču pri Posojilnici se je popoldne zbralo veliko Sokolov in narodne množice. Čakali so prihoda kraljevega zastopnika g. majorja Dragotina Čubelića. Prisoten je bil tudi ustanovitelj slovenjebistriškega Sokola g. dr. Ravnik. Ob prihodu kraljevega odposlanca je sokolska godba zaigrala državno himno in pozdrav prapora. Svečanost je otvoril starosta Sokola v Slovenski Bistrici g. Vigele, ki je pozdravil Nj. Vel. kralja, ki je kumoval praporu in zastopnika Saveza SKJ in mariborske sokolske župe g. Ludvika Krajneca ter orisal pomen včerajšnjega velikega slovenjebistriškega sokolskega dne. Sledil je govor g. Lepšine, ki je v imenu darovateljev prapora pozdravil

množico na telovadišču. Po svečanem govoru je kraljevi zastopnik major g. Čubelić razvil prapor in nanj pripel krasen moder trak, dar visokega kuma. Godba je zaigrala »Hej Slovani« in prapor je prevzel domači starosta Vigele, ki ga je izročil praporščaku Poljšaku. Ta se je v izbranih besedah zahvalil kumu Nj. Vel. kralju in darovatelju prapora g. dr. Pučniku. Po govoru in čestitkah g. Krajneca se je po slovenjebistriških ulicah razvila impozantna povorka. Sokoli v krojih in z znaki so navdušeno manifestirali za kralja in domovino, z oken pa so jih pozdravljali meščani ter jih obsipavali s cvetjem. Dve godbi, s Pragerskega in Središča, sta neutrudljivo igrali sokolske koračnice in pesmi.

Po povorki je bil na letnem telovadišču strumen nastop vseh sokolskih vrst. Posebej je na drugo nastopila vrsta Sokola Maribor-Matica, ki je bila deležna viharnega odobravanja. Posebno razveseljiv pa je bil nastop 2 kmetskih sokolskih čet.

Narodno rajanje je bilo v dvorani Posojilnice. Ob odhodu so množice ves čas vzklikale kralju, kot prvemu Sokolu in manifestacije so se celo v Mariboru po prihodu vlaka nadaljevale. Bil je to nepozabni sokolski praznik.

Odkritje spominske plošče generalu Maistru

V Kamniku so večeraj ob veliki udeležbi naroda na slovesen način odkrili spominsko ploščo pok. generalu Maistru. Slavnosti sta med drugimi prisostvovala zastopnik Nj. Vel. kralja major g. Arandjelović in ban dr. Marko Natlačen. Zastopana je bila Zveza Maistrovih borcev iz Maribora, klub koroških Slovencev, Legija koroških

zborov, Zveza borcev in veliko število drugih narodnih organizacij. Med gosti je bil lord Lansbury, angleški narodni poslanec in bivši minister ter gospodarski strokovnjak in ekspert angleškega zunanjega ministrstva za vzhodnoevropska vprašanja. Prisotna sta bila tudi sinova pok. generala gg. Hrvoj in Borut.

Odkritje spominske plošče je bilo izvršeno ob 20-letnici Jugoslavije na pobudo kamniškega dijaštva. Slavje je otvoril kamniški župan g. Novak s pozdravnim nagovorom, najstarejše

slovensko pevsko društvo v Kamniku »Lira« pa je zapelo pesem »Slovenska zemlja«. Nato je imel kamniški odvetnik g. dr. Zvokelj slavnostni govor, v katerem je orisal življensko pot pok. Maistra ter proslavljal njegove nevenljive zasluge za narod in državo. Na koncu je dejal:

»Že v življenju je naše mesto počastilo generala Maistra ob njegovi 50-letnici — ko ga je imenovalo za svojega častnega meščana. Danes mu pa odkrivamo na tej hiši, v kateri se je rodil, spominsko ploščo, hoteč dati počastitev temu velikemu možu, ki je bil naš kamniški rojak. S tem aktom spoštovanja in hvaležnosti, dajemo izraza svojim čustvom tudi do vseh drugih voditeljev ob času prevrata pred 20 leti. Izpričati hočemo, da naše ljudstvo nikdar ne pozabi mož, ki so stali na braniku njegovih pravic in gasrečno vodili v svobodno državo Jugoslavijo.«

Po odkritju spominske plošče je množica vzklikala »Slava!« Nato so spregovorili zastopniki raznih organizacij. Med govorom zastopnika Maistrovih borcev g. podpolkovnika Cvirna so vsi prisotni z enominutnim molkom počastili spomin pok. generala in vseh borcev, ki so padli za našo svobodo. Organizacije so tudi položile krasne vence. V imenu pokojnikov rodbine se je zahvalil sin g. Hrvoj Maister, poudarjajoč, da je bil pokojni general vedno najbolj vesel priznanja svojega rojstnega mesta.

Spominska plošča je vzidana v prvem nadstropju rojstne hiše na Sušni in je krasno delo, izgotovljeno po načrtih g. Sadnikarja, znanega ljubitelja starin. Pod ploščo je narejen pozlačen grb kamniškega mesta. Odkritje spominske plošče je prenašal tudi ljubljanski radio.

Ptuj bo vendarle proslavil 20 letnico Jugoslavije

Cela vrsta posebno v teh mesecih važnih obletic se je nabrala: 20-letnica Jugoslavije in 30letnica ptujskih dogodkov, 30letnica ustanovitve ženske CMD in 75. obletnica ustanovitve narodne čitalnice. Sami dogodki, ki bi jih moral proslaviti Ptuj složno in strnjeno v manifestacijah za našo narodno svobodo in za Jugoslavijo. V ta namen so sestavila društva vseh smeri in naslovov odbor za organiziranje teh proslav. Toda delo tega narodnega sveta je po odpovedi mariborskega tabora zastalo in so se sestanki pričeli zopet še-le na posredovanje narodnih in delavskih društev. Neki član odbora pa je na sestanku predložil, da se udeležba pri proslavah omeji in da se prav tako omeji tudi število govornikov, na kar so zastopniki delavskih in narodnih organizacij izjavili, da v takih okoliščinah pač ne morejo sodelovati in tako se proslave ne bodo vršile, kakor je bilo najprej zamišljeno. Kakor smo že poročali, pripravila CMD sama proslavo svoje ustanovitve in Ptujčani bodo manifestacije CMD enotno podprli. Tudi »Vzajemnost« namerava proslaviti 20-letnico obstoja naše države in obenem 20-letnico smrti Ivana Cankarja s ciklusom prireditev, ki se bodo pričele z uprizoritvijo »Hlapca Jerneja« v prireditvi g. Ferda Delaka.

Tako bo zavedni in državotvorni Ptuj

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA.

Osemnaesti dan žrebanja 36. kola so bile izžrebane sledeče številke:

30.000 Din	1429
22.000 Din	868, 45764
15.000 Din	50890, 73743, 95018
12.000 Din	72150
10.000 Din	7495, 45817, 55269, 68878, 85799, 86698, 88641
8000 Din	3758, 10478, 10988, 12202, 35276, 72574, 81478, 99529
6000 Din	6541, 7315, 16508, 24804, 25332, 30158, 43278, 43995, 48143, 51926, 76457, 93018
5000 Din	2892, 18056, 24451, 26918, 29101, 44181, 50684, 55203, 58978, 73720, 75743, 77134, 94441, 99370
3000 Din	14503, 15586, 26754, 33377, 33474, 34382, 39953, 50280, 54760, 63451, 70997, 75214, 78279, 82587

Pooblaščen glavna kolektura drž. razredne loterije bančna poslovalnica BEZJAK. Maribor, Gosposka ulica 25.

Ob grobu radgonskih žrtev in Maistrovih borcev

Prihodnjo nedeljo, dne 11. septembra bodo pohitele čete Sokolov in Sokolice ter množice sokolstvu naklonjenega občinstva v obmejno Gornjo Radgono, kjer bodo skupno z obmejnimi čuvvarjem na slovesen način proslavile dvajseto obletnico Osvobojenja. Pohitele bodo tja na skrajno severno državno jezikovno mejo, kjer so pred 20 leti padli uporniki — Radgonske žrtve Melihen, Ukovič in dr. ter Maistrovi borci, katerih posmrtni ostanki počivajo v materi zemlji na pokopališču Sv. Petra v Gornji Radgoni. Vsi so pomagali ustvarjati našo severno državno mejo, saj so šli hrabro v smrt s klicem: »Živela Jugoslavija! Živela svoboda!«

Ob letošnji obletnici se hoče obmejno Sokolstvo obdolžiti njihovega spomina na ta način, da se bo poklonilo ob njihovem grobu ter položilo venec. Proslavilo bo 20-letnico osvobojenja tam, kjer so trajni spomeniki prvih oznanjevalcev naše lepe Jugoslavije. Ravno na tem mestu bo obmejno Sokolstvo ponovno povdario, da bo ostalo zvesto vzvišeni sokolski ideji ter služiti svojemu prvemu

starosti Nj. Vel. kralju Petru II. Dolžnost vseh Sokolov in narodno usmerjenega občinstva je, da ta dan nikakor ne manjka v Obmejni Gornji Radgoni, ker le složno z rano ob rami bomo zmogli izpolniti testament blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra ter očuvati mogočno in nedeljivo Jugoslavijo!

Priprave za to veliko sokolsko slavo so v teku. Isti dan po končani proslavi Osvobojenja, ki bo pričela ob 10. uri, in sicer s pričetkom ob 15. uri bo v obmejni Gornji Radgoni XII. zlet Mursko-Sokolskega okrožja ob sodelovanju jedinic ostalih sosednih okrožij. Gornjeradgonsko Sokolsko društvo je zaprosilo za udeležbo pri proslavi tudi Zvezo Maistrovih borcev ter pevski društvi »Nanos« in »Jadran« iz Maribora, od vseh strani pa prihajajo številne prijave k udeležbi. Ravno tu na meji si bode prihodnjo nedeljo zamogel marsikdo živo pobuditi v spomin one čase, ko so bile hude borbe za uresničenje naše lepe Jugoslavije, katero hočemo čuvati v smislu oporoke blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra!

Konjske dirke v Ljutomeru

Zanimanje za letošnje dirke v Ljutomeru je bilo izredno in je privabilo nad 3000 gledalcev na dirkališče pri Cvenu, predvsem domačega občinstva, pa tudi iz drugih krajev. Med gosti je vzbudila pozornost ga. Mila Stojadinović, mati ministrskega predsednika in njegova sestra Radmila, odlični dami, ki sta ves čas z največjim zanimanjem sledili dirkam, je na predsedniški tribuni prav iskreno pozdravil odbor domačega društva.

Dirke je vodil s priznano spretnostjo g. Šumak Mirko, ki je imel v ostalih društvenih funkcijah krepko podporo. Tako so se dirke vrstile hitro ena za drugo in izvršile v popolnem redu.

REZULTATI POSAMEZNIH DIRK:

I. Dirka »Dravske banovine«.
1. Krka, Žitek Franc, Bučecovci, 1600 m 1.37'; 2. Nervus vitae, Slavič Alojzij, Banovci, 1620 m 1.41'; 3. Nikita, Galunder Franc, Veržej, 1560 m 1.49'; 4. Palestra, Slavič Janko, Vučja vas, 1560 m 1.49'. Sledijo Princeza, Slavič Ludvik, Grabe, 1600 m 1.49'; Pera, Rajh Jakob, Ljutomer, 1620 m; Perun, Slavič Joško, Bunčani, 1680 m 1.37', je bil radi zalopa čez cilj kot drugi diskvalificiran.

Krka kmalu prehitel svoja prednika in vodi sigurno do cilja. Opasna ji nista bila niti Nervus vitae in tudi ne letošnji derby zmagovalec Perun, ki tokrat ni bil disponiran in je s premnogim galopom zaigral zmago.

II. Dirka »Baka«.

1. Dorica, II., Kranjc Anton, Babinci, 1380 m 2.05'; 2. Draga, Slavič Franc, Cven, 1380 m 2.09'; 3. Primas, Rantaša Ciril, Bunčani, 1390 m 2.12'; 4. Lada, Košnik Franc, Pristava, 1400 m 2.11'.

Sledijo Marjan, Berden Geza, Babinci, 1390 m 2.14'; Oranja, Razlag Radoslav, Sitarovci, 1400 m 2.16'; Jančič, Babič Fr., Krapje, 1410 m 2.20'; Lazar, Magdič Ivan, Ključarovi, 1380 m 2.24'; Princ, Rajh Jakob, Ljutomer, 1410 m je pred ciljem zapustil progo.

Dorica II (Plunger jun.—Draga) je hitro na čelu in vozi brez konkurence v cilj.

Za to dirko je vladalo med strokovnjaki največje zanimanje, saj je nastopil naraščaj, samo dveletni konji. Vpreženih je bilo 9 dveletnikov, torej lepo število, in sicer 4 potomci Plunger jun., 3 od Makfilka in 2 od Baka. Naraščaj je napravil v vsakem oziru najboljši vtis in je zlasti ugajal eksterijer vseh dveletnikov, lepe, korektno in močne živali. Hitrost ni sicer posebna, vpoštevati pa je treba, da so vsi dvoletni že vse leto opravljali domača dela in za treninje ni bilo ugodno vreme in tudi ne dovolj časa. Na tem naraščaju je treba ljutomerskim konjerejem samo čestitati.

Slavit te važne dneve naše zgodovine — čeprav malo ožje, strnjeno in iskreno — s spomini na naše osvobodilne boje in z vero v zdrav razvoj našega narodnega občestva.

III. Dirka »Dravske banovine«. 2. heat.

1. Krka, 1.37'; 2. Nervus vitae 1.39'; 3. Perun, 1.36'; 4. Princeza 1.52'; 5. Nikita. Krka (Peter Mozart—Dvorna) zopet sigurno zmaga in je končni rezultat v tej dirki sledeči: 1. Krka, 2. Nervus vitae, 3. Nikita in 4. Perun.

IV. Dirka »Zagreb«. Za 3 letne konje.

1. Salta, Šumak Mirko, Ljutomer, 2180 metrov 1.37'; 2. Nelson Viktor, Slavič Alojzij, 2020 m 1.47'; 3. Firlica, Žitek Fr., Bučecovci, 1980 m 1.52'; 4. Parašin, Slavič Ludvik, Grabe, 1960 m 2.02'.

Sledijo Danica, Heric Franc, Boreci, 1960 m; Dorica, Skuhala Jože, Iljaševci, 1960 m; Sida, Vreg Rihard, Ljutomer, 1980 m; Orkester, Razlag Vekoslav, Sitarovci, 1980 m.

Salta, čeprav zadnja na startu in navzlic napaki s starta, prevozi hitro svoje konkurente in je že v prvem krogu na čelu, ki ga s precejšnjo prednostjo obdrži do cilja. Njena zmaga ni bila niti trenutka v nevarnosti. Pričakovali smo sicer od Salte, zmagovalke v Beogradu in Zagrebu, večje hitrosti, pa je imela svojo motnjo in ji tudi za zmago ni bilo treba večje hitrosti. Za drugo mesto se je bil boj med Nelson Viktorjem in Firlico, ki je prav prijetno iznenadila, drugi konkurenti niso prihajali v poštev.

VI. Dirka »Centrale dunavskega kola jahačev Knez Mihajlo«.

Ravna galopska dirka za vse konje brez izenačenja teže.

1. Slavka, Jureš Franc, Bunčani, 1600 m 1.35'; 2. Juriš, Osterc Anton, Bunčani, 1600 m 1.36'; 3. Lona, Jureš Franc, Bunčani, 1600 m; 4. Fuka, Košnik Franc, Pristava, 1600 m.

Ta dirka pač ni mogla zadovoljiti. V galopsko dirko ne spadajo jahači, ki so neveseli jahanju in nimajo jahaške opreme. Društvo je mnogo tvegalo s to dirko, ker ob takih jahačih in opremi neizogledno niso izključene. In vendar bi se bilo dalo prirediti z malim trudom pošteno dirko domačih fantov, ki so odslužili vojaški kadroški rok pri konjenici. Jahanju je treba posvetiti na Murskem polju več pozornosti.

VII. Dirka »Centrale jugosl. kasaških društev«.

Dvovprezna dirka za 3 do 12 letne konje.

1. Princeza—Krka, Slavič Ludvik, 2630 m 1.57'; 2. Nervus vitae—Nelson Viktor, Slavič Alojzij, 1660 m 1.57'; 3. Perun—Palestra, Slavič Joško, 2840 m 1.59'.

Ta dirka je bila zanimiva v borbi med prvim in drugim parom, zadnji vsled velikega dodatka 210 m ni mogel poseči v boj. Žal, da so bile samo tri dvovprege na startu, navajeni smo njih več na even-skem dirkališču. Zakaj g. Bunderl Ivan iz Veržeja ne zaprega več na dirkali, ko je vendar posestnik dobre konjereje in drugi, saj so dirke tam zanimivejše, čim več je vpreg na startu.

Posel startarja je opravljal vestno upravitelj g. Baukart.

V ponedeljek odidejo iz Ljutomera na

Koridor bratstva in zvestobe

VELIKE JUGOSLOVANSKO-ČEŠKOSLOVAŠKE MANIFESTACIJE OB ZAKLJUČKU JUBILEJA NSZ V LJUBLJANI.

Ljubljana, 5. septembra.

Obširno proslavo tridesetletnice svoje ustanovitve je Narodno strokovna zveza zaključila včeraj z manifestacijskim zborovanjem v Delavski zbornici. Zborovanja so se poleg številnih delegatov NSZ udeležili nekateri predstavniki oblasti, med njimi zastopnik bana banski svetnik Zorn, zastopnik komandanta divizije podpolkovnik D. Radojkovič, podpredsednik mestne občine dr. Ravnikar, narodni poslanci Milan Mralje, zastopniki CMD, Zveze kulturnih društev, vojnih dobrovoljcev, železničarjev, Zveze kmetijskih fantov in deklet, Vodnikove družbe in drugih. Zborovanja se je udeležilo tudi celokupno zastopstvo delegatov Česke obce delniške s tajnikom Votickym na čelu. Zelo številna pa je bila tudi udeležba delegatov in članstva iz Maribora.

Manifestacijsko zborovanje je vodil predsednik NSZ g. Rudolf Juvan, ki je v svojem otvoritvenem govoru prikazal v poglavitnih obrisih zgodovino NSZ od ustanovitve naprej, borbo in vsa prizadevanja organiziranega delavstva za izboljšanje položaja, prav posebno pa še podčrtal narodnostno stremljenje, ki ga je ves čas gojila NSZ. S pozdravom zastopnikov češkoslovaškega narodnega delavstva pa je dobilo zborovanje še prav poseben

povdarek v manifestaciji za bratstvo in zvestobo med češkoslovaškim in našim delavstvom. Z velikim navdušenjem je bil sprejet govor zastopnika Česke obce delniške g. Karla Serbe, ki je povdarek, da sicer Čehoslovaki in Jugoslavi nimamo skupnih teritorialnih meja, niti malega teritorialnega koridorja ne, spaja pa nas neločljivo koridor ljubezni in bratstva ter zvestobe, ki bo tudi v najtežjih časih mogla uspešno prenesti svojo preizkušnjo. V podobnem smislu je govoril tudi tajnik COD g. Voteky. Govora obeh predstavnikov češkoslovaškega delavstva sta bila sprejeta z dolgotrajnimi manifestacijami za Jugoslavijo in Češkoslovaško. Pravtako pozornost pa je bil deležen idejni referat ravnatelja OUZD dr. Jože Bohinjca, ki je v izčrpanih potezih prikazal položaj delavstva v naši državi ter nakazal idejne temelje, na katerih stoji NSZ: demokratična in narodnostna misel.

Po zaključenem zborovanju se je formiral lep sprevod, ki je krenil pred mestni magistrat, kjer so delegati NSZ in COD položili vence pred spomenik kralja Petra I. Osvoboditelja. Nato je bilo v hotelu Belevue skupno kosilo, ki se ga je udeležil tudi češkoslovaški konzul inž. Stanislav Minovsky.

VPISOVANJE V PTUJSKE SOLE.

V I. razred realne gimnazije se je vpisalo letos 50 dečkov in 30 deklic, med temi sta pa le dva učenca »nemške narodnosti«. Lani se je vpisalo 33 učencev in učenk, Nemci so bili 4, Rusi 1 in Žid 1. Vpisovanje v ostale razrede še ni zaključeno. — V mestni deški osnovi šoli je letos vpisanih 221 učenk, v prvi razred 37, lani jih je bilo 218, v prvi razred 42. Izmed 221 je 5 Nemk in 1 Judinja. O mestni deški osnovni šoli še niso zaključeni podatki. V okoliški deški šoli je vpisanih 308 učenk, v I. razred 59, lani 284, v I. razred 50. V deško okoliško šolo pa se je vpisalo 306 učencev, v I. razred 63, lani 295, v I. razred 68. Na meščanski šoli še trajajo izpiti.

GODCA SO ZAKLALI.

V Novi vasi pri Slovenski Bistrici se je dogodil v sobotni noči krvav zločin, čigar žrtev je postal 26-letni godec Alojz Jereb. Po izplačilu so odšli delavci lesne industrije »Pohorje« iz Slovenske Bistrice v Novo vas na domačo veselico. S seboj so vzeli tudi harmonikarja Alojza Jereba. V znani Verhovnikovi gostilni so delavci plesali in se veselili. To razpoloženje je trajalo pozno v noč, dokler ga ni prekinil krvav zločin. Brez vsakega povoda in prepria je okoli 2. ure zjutraj potegnil 36-letni hlapec Franc Dupko, ki je nedavno prišel iz Slavonije, nož in zamahnil proti godcu Jerebu, ki je igral na harmoniko, da so drugi plesali. Krik in iz prs se je Jerebu vtila kri. Bil je zaboden v sree. Še predno so se ljudje zavedli, kaj se je zgodilo, je godec izkrmavel. Poklicani zdravnik dr. Jagodič je ugotovil smrt in izjavil, da bi nesrečnežu tudi takojšnja zdravniška pomoč ne mogla rešiti življenje. Morilca Franca Dupla so orožniki takoj prijeli. Zagovarja se s silobranom, kar pa mu ni nič pomagalo, ker je že prejšnji dan z odprtim nožem izžival Slovenjebistričane in orožnike.

ZAGONETEN UMOR V ZG. BESNICI

V Zgornji Besnici pri Kranju je bil v noči na nedeljo umorjen 24-letni železniški delavec Ivan Jerala. Našli so ga blizu gostilne Papler na cesti že napol mrtvega in predno so ga odpeljali v bolnišnico, je Jerala izkrmavel zagrebški kasaški miting, ki se vrši 8., 11. in 18. t. m., konji Perun, Nervus vitae, Nelson Viktor, Salta in Krka in jim želimo najlepših uspehov.

Kolu jahačev in vozačev v Ljutomeru čestitamo na izrednem uspehu jesenske prireditve, ki je znova posvedočila visoko stopnjo priznane ljutomerske kasaške reje.

vel. Jerala se je s tovornim vlakom vrnil z dela domov v Zg. Besnico. Ker je bilo naslednji dan v domači vasi žegnanje, se je sestel s svojimi prijatelji, ki so ga poslali v bližnjo gostilno Papler po vino. Kakoli so Jerala precej časa, ko ga le ni bilo, vso se odpravili proti gostilni misleč, da se je Jerala tam zadržal. Na svoje presenečenje so pred gostilno na cesti našli mladeniča oblitega s krvjo. Jerala je že umiral. Povedal je le to, da ga je nekdo zabodel, ki ga pa ne pozna. Orožniki so takoj uvedli preiskavo. Ugotovili so, da ga je morilec zabodel v desno stran vratu in mu presekalo žilo odvodnico. Orožniki so pod sumom umora aretirali 23-letnega ključavničarja Vinka K., pri katerem so našli okrvavljeno obleko in njegovega prijatelja Miho D.

Čenjene naročnike, ki ne bi prejeli našega lista v redu, prosimo, da nam to sporoče, da moremo zasledovati, kje so nastale eventualne napake. Le tako jih moremo takoj odpraviti.

o. Slavnost kraljevega rojstnega dne v Ptuju. Županstvo občine v Ptuju je izdalo navodila za proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. 6. septembra. V smislu sklepa zastopnikov narodnih in kulturnih društev bo občina na rojstni dan Nj. Vel. kralja v torek 6. t. m. organizirala sprevod po mestnih ulicah. Sprevod se začne ob 19. uri.

o. Proslava 6. septembra v Soboti. Na predvečer kraljevega rojstnega dne bo po soboških ulicah od pol 8. ure naprej povorka z godbo. Soboška občinska uprava je poslala vsem trgovcem, obrtnikom in hišnim posestnikom tiskane okrožnice, kjer jih naproša, naj razobesijo zastave in okrase ter razsvetlijo okna.

o. Odlikovanja na ptujski pošti. G. inšpektor Čus je izročil podeljena odlikovanja višjemu poštному kontrolorju Dvořak Josipu red sv. Save V. stopnje in poštному zvaničniku Novak Francu srebrno kolajno za vestno službovanje s toplim nagovorom pred vsemi poštными delavci. Podal je zasluge teh dveh odličnih nameščencev in jih postavil za vzor ostalemu osebju. V imenu odlikovancev se je zahvalil višji kontrolor Dvořak s prošnjo, da se udana zahvala sporoči na najvišjem mestu. S trikratnim »živijo«-klicem Nj. Vel. kralju je končala ta lepa svečanost.

o. Jubilejna proslava Narodne čitalnice v Šiški. Včeraj so Šiškarji na izredno svečan način proslavili 60-letnico Narodne čitalnice, ki je v Šiški najstarejša kulturno društvo. Šišenska Narodna čitalnica je bila od svoje ustanovitve leta 1878 skozi vsa leta do danes kulturno žarišče

VSE ZA ŠOLO

KUPITE NAJCENEJE IN NAJBOLJE V KNJIGARNI IN PAPIRNICI



TISKOVNE ZADRUGE

MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 13

Od 1. do 12. septembra

LJUBLJANSKI VELESEJEM


Polovična voznina na železnici, parobredih.

Na odhodni železniški postaji kupite rumeno legitimacijo za Din 2.—

Mednarodna razstava fotografije in filma. Umetnostna razstava. Gospodinjstva razstava. Vzoren sadni vrt. Obrt, industrija, pohišstvo, aeroplani, avtomobili. Plemenski psi 1. in 2. IX. Tekma harmonikarjev 11. IX.

Lepo zabavišče, velikomesten variete.

Nagradno žrebanje. Darila za obiskovalce velesejma: motorno kolo, radio-aparat, šivalni stroj, 30 koles.

Maribor

Mariborski politični tisk po osvojenju

S priključitvijo Maribora k Jugoslaviji 1. novembra 1. 1918. so se v Podravju temeljito spremenile politične razmere, in ta sprememba je vplivala seveda tudi na mariborski politični tisk. Prevrat je našel v Mariboru nemški dnevnik »Marburger Zeitung« in dva nemška politična tednika, na slovenski strani pa že leta 1867. ustanovljeni konservativni tednik »Slovenski gospodar« in enako usmerjeni trojednik »Stražo«, izhajajočo od 1. 1909. v Cirilovi tiskarni. Dne 9. novembra 1. 1918. se je pridružil omenjenima dvema konservativnima listoma še novi trojednik »Male novice«, ki je tvoril s »Stražo« nekaj kombiniran dnevnik. Že dne 23. novembra 1918 je pa izšla tudi prva številka prvega slovenskega dnevnika progresivne orientacije. Ta dnevnik je bil »Mariborski delavec«.

Leto 1919. je prineslo Mariboru nemški socialistični tednik »Volksstimme« in v slovenskem duhu urejani trojednik »Draupost«. »Draupost«, namenjena pred vsem Koroški, je prenehala izhajati takoj po koroškem plebiscitu v jeseni 1. 1920. socialistična »Volksstimme« je pa izhajala še vse do leta 1937, ko je prenehala zaradi prepričlega števila nemških socialistično usmerjenih delavcev v Jugoslaviji. Leta 1920. je bil ustanovljen slovenski socialistični tednik »Enakost«, ki se je pozneje spremenil v »Delavca«, nazadnje pa v »Delavsko politiko«, ki izhaja od letos kot trojednik. Istega leta so pričeli izdajati narodni socialistični tednik »Nova pravda«, ki se je pa kmalu preselil v Ljubljano, kjer je pozneje usahnil. Ob istem času se je ponesrečil poizkus samostojne kmetijske stranke s tednikom »Kmetijska moč«, kakor se tudi ni gbržal njen drugi, 1. 1924. ustanovljeni tednik »Severna straža«.

Enako kratko je bilo tudi življenje vseh pozneje zasnovanih političnih tednikov, glasila JDS »Narodni list« (1922), narodnoradikalnih tednikov »Naše vasi« 1. 1923 in »Narodnega gospodarja« leta 1924—25, nemškega, a strankarsko neopredeljeno pisanega lista »Montags-Presse« (1928), v letih 1933—1935 izhajajoče Tumpejeve »Borbe«, 1. 1933—1934 izhajajočega gospodarskopoličnega tednika »Razgled«, 1. 1930—1937 izdajane konservativnega delavskega tednika »Delavska fronta« ter končno 1. 1936. osnovanega in 1. 1937. ustanovljenega kmečko-delavskega tednika »Neodvisnost«. Med tem sta pa prenehala tudi oba konservativna trojednika »Male novice« 1. 1919 in »Straža« (1. 1927). Poslednja je prenehala zato, da bi se tudi v Podravju bolje razširil ljubljanski dnevnik »Slovenec«. Razen omenjenih je bilo seveda še nekaj poizkusov, ki pa ne zaslužijo omembe, ker so ti listi prenehali večinoma že po prvi ali drugi številki, ali pa so služili le volilni agitaciji.

Najtežji problem je tvoril v povojnem Mariboru vedno slovenski dnevnik. Leta 1918. ustanovljeni »Mariborski delavec«, ki je bil po obsegu premajhen in po naslovu neprimeren za svoje namene, se je že avgusta 1. 1920. spremenil v večji dnevnik »Tabor«, ki je postal glasilo JDS. L. 1928. je »Tabor« prevzel konzorcij »Jutra« v Ljubljani in ga spremenil v »Mariborski večernik Jutra«. Kot tak in kot glasilo SDS ter pozneje JNS, je izhajal do letošnjega 1. avgusta, ko je postal pod vodstvom g. Adolfa Ribnikarja neodvisno napredno glasilo »Večernik«. Dnevnik je izhajal tako pod trikrat spremenjenim naslovom nepretrgoma 20 let, toda mariborskih potreb po sodobnem slovenskem dnevniku zadostnega obsega ni nikoli zadovoljil. Tem potrebam bo ustrezal šele novi »Večernik« v novi redakciji in postopoma povečanem obsegu. Tako je bil problem slovenskega dnevnika v Mariboru dokončno rešen šele v letošnjem jubilejnim letu.

Ako pregledamo sedanji položaj mariborskega političnega tiska, vidimo, da izhajajo še vedno samo: slovenski dnevnik »Večernik«, socialistični trojednik »Delavska politika«, konservativni tednik »Slovenski gospodar« in neutralni tednik »Edinost«, od nemških pa samo dnevnik »Mariborer Zeitung«.

Poglavje o divjih motornih vozačih

Zemljan, ki mu ni dano, da bi se prevažal z avtomobilom, prenaša v sebi skozi vse življenje tih, skoraj nagonski odpor do vseh teh dvo-, tri- in štirikolesnih motornih vozil. Časi so bili, ko se ljudem ni nikamor tako mudilo, da bi si morali glave razbijati, pa se je le daio živeti. Zadnja desetletja pa so motorna vozila obrnila vse to idilično življenje na glavo. No, zaradi letal bi se še dalo živeti, ne gredo na živce. Drugače pa je z avtomobili in z vsemi takimi motor-

nimi vozili. Z avtomobili je kakor z vojno nevarnostjo; treba bi jih bilo vplesti v litanje, kakor so v srednjem veku vpletali v molitve potrese in kugo.

Dobro je nekaj, vsaj za brezobzirne vozače, da so pešci čudovito potrpežljivi in da se počasi vsemu privadijo, kakor je zapisal že Dostojevski. Ne bi se zlepa pritoževali nad motornimi vozili, saj poznajo predobro vse njihove nevšečnosti, ki so v prvi vrsti kokoši, krave in stare ženice. Zadnje se vedno prestrašijo, če

o. Nogo si je zlomil Grajfoner Jože iz Zgornjega Brega, ki postavlja drogove na progi Ptuj—Sv. Urban—Sv. Bolfenk v Slov. gorah, ko je hotel z župnikovega skednja, kjer je prenočeval.

o. Z motorja je pal Skrbinec Štefan iz Spodnje Hajdine. Obležal je nezavesten in so ga prepeljali v ptujsko bolnišnico.

o. Vračajo se na Ptujsko polje kmetice in dekleta, ki so obirale v Savinjski dolini hmelj. Na Pragerskem, kjer prestopajo in po postajah, kjer izstopajo, kar vrvi pisanih predpasnikov in belih rut. Smeji se, rade se vračajo, pa vendar bi rade tudi kar tam ostale. V desetih dneh so zaslužile razen hrane 200 do 300 dinarjev, kolikor meric je pač kate-
ra obrala.

o. 120 let staro hišo podirajo v Kaniži pri Št. Ilju. Na tem mestu bodo zgradili enonadstropno hišo, kjer bo velika trgovina za izvoz slovenjgorskih jabolk.

o. Tezenski otroci igrajo. Prav edinstven in posnemanja vreden primer so v nedeljo opazovali Tezenčani. Prepričali so se, da tezenski otroci nimajo smisla le za nogomet in pobalistvo, kakor se to rado zatruje, marveč, da znajo svoj prosti čas koristneje uporabiti. Zbrala se je skupina fantov od 8 do 15 let in so pod »vodstvom« tretješolca Simona Jelenka pripravila igro »Trije mušketirji«. Igro so v nedeljo popoldne izvajali na lastnem odru na dvorišču Ptujске ceste 55 v zadovoljstvo vseh tezenskih otrok, pa tudi odraslih.

o. 44. razstavna prireditve Ljubljanskega velesejma bo letošnji jesenski velesejm od 1. do 12. septembra. Jesenske prireditve »Ljubljana v jeseni« so redno dopolnilo spomladanskemu velesejmu, ki ima predvsem industrijski in obrtni značaj. Na odhodni postajni blagajni je treba kupiti celo vozno karto do Ljubljane in še rumeno železniško izkaznico za din 2.— Na velesejmu se dobi velesejmsko legitimacijo in potrdilo o obisku, nakar ima obiskovalec brezplačen povratek.

n. Pokojninsko zavarovanje duhovništva. V Biogradu se je vršila skupščina duhovništva, na kateri se je med drugim sklenilo, da se začne z akcijo za pokojninsko zavarovanje duhovništva.

n. Podban rešil ponesrečenca. Blizu Han-Dervente je pri miniranju v nekem kamnoolomu plaz kamenja zasul delavca Hadžića, ki je dobil težke poškodbe po glavi in celem telesu. V tem času se je pripeljal z avtomobilom podban Krečkovič, ki je bil na inšpekcijskem potovanju. Ko je videl nesrečo in s krvjo oblitega delavca, je ustavil avtomobil, naložil ranjenca in ga nemudoma prepeljal v bolnišnico ter mu tako rešil življenje.

n. Skoraj dva meseca so splitski zidarji stavkali. 14. julija so pričeli zidarski delavci v Splitu stavkati in je bila stavka šele v četrtek končana. Zidarji so dosegli kolektivno pogodbo.

n. Berač, ki že deset let joče. Ker je berač Suljan Begić iz Zenice uvidel, da molitev in prošnja pri ljudeh nič ne zaležeta, se je domislil originalnega načina beračenja. On ne prosi in tudi ne moli, marveč pred ljudmi neprestano joče. Begić že deset let joče in ljudje se ne spomnijo dneva, ko bi berača videli nasmejane. Zato pa je tudi prvi zeniški berač z zelo dobrimi »dohodki«. Sam pravi, da se mu jokanje zelo izplača.

n. Pobegli zločinec sodna priča. Nedavno je uspelo zloglasnemu zločincu Lajču Nemetu pobegniti iz zaporov v Subotici. Ko so ga ujeli, bi bil moral povedati, kdo mu je dal ključ od celice. Nemet je zato nastopil pred sodiščem kot priča, vendar pa ni hotel povedati, kdo mu je pomagal pobegniti.

n. Potres v Rudniku. V petek zjutraj so prebivalci Rudnika občutili zelo močne potresne sunke. Potres se je opoldne ponovil. Med prebivalci je nastala prava panika, vendar hujšega ni bilo.

in nekakšna matica, iz katere so tekom let prihajali preizkušeni narodni delavci, ki so se na drugih popriščih javnega udeleštovanja ustanovili razna narodna in humanitarna društva. Za jubilejno priložnost, ki se je vršila pred šišenskim gasilskim domom, je Narodna čitalnica razvila svoj nov prapor, ki mu je kumoval ljubljanski veletrgovec Zdenko Knez, nekakšni Antona Kneza, ustanovitelja šišenske Narodne čitalnice. Proslave so se udeležili poleg velikega števila šiškarjev še mnogi zastopniki raznih kulturnih organizacij, ki tesno sodelujejo s čitalnico.

o. Napredovanja. V 6. položajno skupino so napredovali učitelji in učiteljice Amalija Kavčič v Tulincih pri Murski Soboti, Franjo Sancin v Ptuj, Zora Mlekuž pri Sv. Vidu v ptujskem srezu, Jožica Korpar od Sv. Lenarta pri Ptuj, Dragica Damjanič v Celju, Ivan Pavlič v Gornjem Petrovcu pri Murski Soboti, Berta Zejn v Pečarovcih, Amalija Uršič v Grižah, Albina Lovrenčič v Kuzmi pri Murski Soboti in Marijeta Čepič v Kamnici pri Mariboru.

o. Diplomati pri predsedniku vlade na Bledu. Predsednik vlade g. dr. Stojadinović je na Bledu sprejel ameriškega poslanika Artura Brice-Laina, jugoslovanskega poslanika v Londonu Dragomirja Kasidolca in našega stalnega delegata pri DN dr. Ivana Subotića.

o. Zadoščenje bivšemu grosupeljskemu županu. Pred dvema letoma je banska uprava razrešila takratnega grosupeljskega župana g. Alojzija Žitnika in vložila proti njemu kazensko ovadbo pri ljubljanskem okrožnem sodišču. To se je prepričalo o županovi nedolžnosti in ga prostostilo. Sedaj pa je še upravno sodišče v Celju ugodilo Žitnikovi pritožbi in razveljavilo odločbo banske uprave.

o. Letalska razstava, ki se je začela včeraj na velesejmu, je doslej največja in najbolj ilustrativna. Razstavljena niso le jadralna letala, temveč tudi najmodernejša motorna letala domače konstrukcije in izdelave. To je sportno letalo, izdelano po načrtu dr. inž. Alojzija Kuhelja.

o. Letalski miting v Celju preložen. Vodstvo letalskega mitinga v Celju je zaradi slabih vremenskih prilik preložilo letalski miting nepreklicno na nedeljo, 18. t. m.

o. Predavanje o Nemčiji v Soboti, ki bi se moralo vršiti preteklo soboto, je preloženo na naslednjo soboto ob 8. uri zvečer v Sokolskem domu.

o. Avto je povozil blizu Slovenske Bistrice kolesarja Ivana Zajdelo, ki se je peljal v Slovensko Bistrico na sokolsko slavo. Zajdelo je dobil poškodbe na obeh rokah in so mu črešnjevske Sokoli nudili prvo pomoč.

o. Avtomobilska nesreča v Soboti. Rajbar, vajenec pri ključavničarskem podjetju g. Kličana, je preizkušal avto predsednika okrajnega sodišča g. Šumenjaka, ki je bil pri podjetju v popravilu. Takoj, ko je privozil na martjansko cesto, na ovinku pri garaži, je zavozil v jarek. Avto je zadel tu ob drevo in se prekrulnil na levo ter razbil. Vajenec si je polomil rebra in se zdravi v soboški bolnišnici.

o. Stari soboški kino je začel v nedeljo, 4. t. m. zopet z rednimi predstavami. Začetek zvočnega tednika: »Proslava Hitlerovog rojendana«. — Pravijo, da bo začel kmalu s predstavami tudi občinski kino v preurejeni grajski dvorani. Kupljena je že nova moderna zvočna aparatura. Splošna želja je, da bi imel repertoar, ki bi odgovarjal tudi malo višjim merilom in zahtevam. Prepričani smo, da bo občinska uprava poskrbela tudi za to, da bo odgovarjal narodno-občinski zahtevam.

o. Dva kobilata ga je pobila. Ko je po stisk Franc Podplatnik iz Sejanecv pri Ptuj pasel kobilata, jo je napadla božja. Kobilata je Podplatnika vrgla na tla in mu zlomila rebra. Njegovo življenje je v nevarnosti.

privozi avto, in nato jo brez ceste, da bi se mu ognile. Nimajo pač živcev 20. stoletja, niso v njem rojene ter se bodo sčasoma umaknile pred avtomobili v hladni grob. Kokoši so kokoši, krave pa krave. Ko zatrobi avto, se krava lepo obrne na sredi ceste in gleda proti avtu, kot pač gleda krava v nova vrata. Ali še te krave so med kravami samo nekeke izjeme.

Hujše pa je, če postajajo avtomobilisti po naših cestah agresivni in brezobzirni. Zjezi mirnega meščana, če gre lepo po pločniku kakor so predpisi, pa mu znenada pljuskne v obraz iz drvečega avtomobila še tople čik. Človek je prvi hip zaprepaden nad tem, saj bi lahko bila tudi samo nesreča, če se ne bi tako pogosto pojavljalo kaj takega. Kaj naj pravi? Ali naj pogleda za avtomobil in si zapomni številko? Počemu? Zadeva ni kazenski delikt, ne da se je zasledovati. Treba je požreti nejevoljo vse po znanih Freudovih teorijah o podzavesti.

Isto je s križišč. Greš lepo po trotoarju in napraviš celo ovinek, da bi lahko na križišču prešel cesto. Tam se ustaviš na pločniku in potrpežljivo počakaš, da zdrvi mimo tebe vsi nešteti kolesarji ter osebni in tovorni avtomobili. Potlej se zaženeš čez cesto, kar drugače ni tvoja navada v življenju. A še nisi povsem pretekel cesto, že od nekdaj privozi avto — in toliko, da te dne povozil. Nič ne bi rekel, saj nisi prišel pod kolesja, ali, ko se še niti nisi prav zavedel po prestani nevarnosti, te že iz avta zasiplje prelepa ploha hrvatskih, nemških in slovenskih izrazov, ki jih toliko poznajo šoferji. Zgodilo se je že, da je kak pijunek priletel za človekom, ki je bil bolj socialno oblečen, kakor se govorijo.

Kmalu bo jesen, jesensko deževje nas že pere in naše ceste bodo postale kakor one v Blatni vasi z vsemi tistimi značilnimi mlakami — avtomobili pa bodo drveli preko njih z nekim notranjim veseljem, kakor da sploh ni pešcev in kolesarjev na cestah. Seveda, kaj je avtu luža! Zapelje se v pralnico, kjer ga operejo, pa je takšen, kakor je bil popreje. Tvoja obleka pa ni več ista, če je bila nekajkrat pošteno oškropljena, ne moreš ji dati prelakirati.

Ali kakor je že povedano, je zemljan, ki hodi po svojih dveh nogah po opravkih, navajen marsikaj prenesti. Kupi novo obleko, ko je stara za nič in zamiži ponoči, če ga reflektorji preveč zbodejo v oči — nikakor pa ne more prenesti in požreti duševnega ponižanja in zasmehovanja. Kajti, ko si že oškropljen do vratu ali oprhan, da ti ni treba več pod prho, ali ko si sit prahu, da ti sploh ni več za kosilo in ko je spustil avtomobilski vozač izpuh prav pod tvoj nos itd., ko se je torej vse tole zgodilo in ko ti

pogledaš za avtomobilom z nejevero, da je kaj takega sploh mogoče, prečestokrat vidiš, kako se ti iz avtomobila kdo prav škodoželjno in zmagovalno smehlja. To zažge človeka. Da, kaj moreš njemu, ki se zdi ko Jupiter, četudi se prevaža v kakli stari Fordovi škattli!

POLJSKI ZDRAVNIKI IN INŽENERJI V MARIBORU.

Včeraj popoldne se je v velikem avtomobilu pripeljal v Maribor skupina poljskih inženjerjev in zdravnikov iz Varšave. Namenjeni so na Sicilijo. Potovanje, ki je poljske turiste vodilo preko Budimpešte, vodi potovalna pisarna »Argos« v Varšavi. Poljaki so ložirali v hotelu »Orel«. Ogledali so si mesto in okolice, Pohorje in Mariborski otok. Danes popoldne so se Poljaki odpeljali na Bled. Potovali bodo preko Bolonje, Rima in Neapla v Palermo ter v Paormino na Sicilijo. Poučna ekskurzija poljskih turistov bo trajala štiri tedne.

NOVA POSTOJANKA ZVEZE MALISTROV BORCEV.

Včeraj zjutraj je bil v Slomškovem domu pri Sv. Marjeti nižje Ptuj ustanovni občni zbor krajevnega odseka Zveze Malistrov borcev. Udeležilo se ga je okoli 50 borecev, ki so vsi postali člani novega odseka. Na občnem zboru so govorili predsednik pripravljalega odbora g. Rižner iz Gajevecev, g. dr. Irgolič iz Maribora in tajnik zveze g. Lipuš. Novi odseki se pripravljajo tudi v sosednjih občinah.

m. Jutri, na rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II., se bodo vršila svečana bogoslužja v tuk. stolni in mestni župnijski cerkvi ob 8. uri, v pravoslavni kapeli v meljski vojašnici ob 9. uri, v evangeljski cerkvi ob 10. uri in v starokatoliški cerkvi (Narodni dom) ob 8. uri. Po končanih bogoslužjih se bodo sprejemale čestitke v sejni dvorani sreskega načelstva v sobi št. 38-I., kjer bo razporejena v ta namen vpisna knjiga. Vsi gg. šefi in predstavniki državnih uradov, ustanov, zavodov in društev so vabljani, da bogoslužjem prisostvujejo.

m. Poziv rezervnim častnikom. Po odredbi poveljstva mesta tukajšnje posadke bodo jutri, 6. t. m., svečani obredi za dolgo življenje Nj. Vel. kralja Petra II. v sledečih cerkvah: v stolnici ob 8. uri, v pravoslavni kapeli in starokatoliški cerkvi ob 9. uri. Teh obredov se udeležijo tudi rezervni častniki in vojaški uradniki v uniformi, ali ako je nimajo, v praznični civilni obleki. Po obredih bo na Trgu svobode pred poveljstvom mesta paradni marš, katerega se tudi udeležijo gg. rezervni častniki in vojaški uradniki.

m. Zastavice s kraljevo sliko bodo

prodajale danes in jutri sokolske naraščajnice po lokalnih hišah. Nadejamo se, da jih nihče ne bo odklonil in da bodo vsi okrasili z njimi svoja okna.

m. Poroka. Včeraj sta se v frančiškanski cerkvi v Mariboru poročila letalski narednik g. Simon Ramšak iz Zemuna in gđc. Vida Zabavnikova, uradnica uprave »Večernika«. Priči sta bili za ženina g. Ferdo Zabavnik, carinski kontrolor iz Zagreba, za nevesto pa g. Anton Kerenčič, trgovec iz Pesnice. Mlademu paru obilo sreče!

m. Ali je na Kralja Petra trgu predpisana postaja za progo 1? Eden potnikov, ki se vozi z avtobusom na progi 1, nas naproša, da bi ugotovili, da-li je na Kralja Petra trgu predpisano postajališče za progo 1 ali ne. Pretekli terek zjutraj ob 6.35 uri je ta potnik zamani čakal na določenem mestu. Avtobus je brez postanka odpeljal mimo njega in je moral za njim peš v oddaljeno ulico magdalenskega predmestja. — Prizadeti.

m. Poziv Pobrežanom! Pobreška občina poziva vse hišne posetnike na svojem področju, da okrase svoje hiše za rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. z državnimi zastavami.

m. Žrtev noža. V soboto zvečer so se v neki gostilni v Jarenini že nekoliko okajeni fantje med plesom stekli in obležal je 21-letni viničar Martin Flajs ranjen v pleča. Prepeljali so ga mariborsko bolnišnico.

m. Koncert pevskega zbora »Blinčki« se bo vršil to sredo. Predprodaja vstopnic pri Putniku.

* Sokol, Maribor II. Pobrežje priredi dne 6. sept. 1938 ob 15. uri telovadni nastop z razvitjem naraščajniškega prapora Na predvečer (5. IX. t. l.) proslavi kraljevi rojstni dan. Ob 19. uri zbor na letnem telovadišču za bakljado, po bakljadi istotam proslava. Vabljeni so vse enj. občinstvo. Za vse članstvo Sokola Pobrežje je udeležba pri prosalvi strogo obvezna. Zdravo.

* Slavnostno zabavo na rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. v torek 6. septembra priredijo častniki mariborske posadke v prostorih »Uniona«. Začetek ob 21. uri. Obleka za gg. oficirje je svečana, za dame večerna, za gospode temna obleka. Pristop imajo samo povabljeni. Kdor pomotoma ne bi dobil povabila, naj se obrne na g. majorja Cubelića ali podporočnika Bahlića v meljski vojašnici, 45. p. polka.

* Vpisovanje v Legatov Enoletni trgovski tečaj v Mariboru je ta teden dopoldne in popoldne, ob nedeljah in praznikih samo dopoldne v šolski pisarni, Vrazova ulica 4. Učni program in pojasnilo brezplačno. Lastni dijaki internat. Začetek 9. septembra. Državni uslužbenci in manj premožni uživajo daljnosežno znižanje šolnine.

* Starokatoliška cerkev. V torek, dne 6. t. m. na rojstni dan Nj. Vel. kralja bo slovesno cerkveno opravilo ob 8. uri in ne kot navadno in tudi sledeče nedelje in praznike ob 9. uri. Vabljeni k najčastnejši udeležbi!

* Moderne kuhinjske ure od Din 85.— naprej, tudi na obroke brez povišanja cen. M. Ilger-jev sin, juvelir, Gosposka ul. 15.

* Med. univ. dr. Fran Toplak, specialist za ženske bolezni in porodništvo, Maribor, Glavni trg 18, zopet redno ordinira od 9.—11. in od 15.30—16.30. ure.

* Šolske knjige ter vse ostale potrebščine kupite najbolje v knjigarni in papirnici Tiskovne zadrage, podružnica, Maribor, Aleksandrova cesta 13.

Kino

Union kino. »Ljubezen mladega poročnika izborna veseloigra v Magdo Schneider, Lucie Englisch, Pavl Kempom

Grajski kino. Nemški vefilm »Grofica Waleska«. Greta Garbo igra glavno vlogo.

Iz sodišča

OBLJUBIL JI JE ZAKON IN JI ODNESEL 15.000 DIN.

Lilek Hubert je star kakih 28 let in je po poklicu pek. V St. Ilju se je seznanil z Rifl Greti in ji obljubil, da jo bo poročil. To bi se pa ne bilo hudo, ali Lilek si je sposodil od nje 11. februarja lanskega leta 15.000 din. Poroka bi se morala vršiti dober mesec po tem — ali znenada ni bilo več za Lilekom ne duha ne sluha. Ona se je potlej nameravala poravnati z njim preko odvetnika, ali Hubert ni hotel ničesar slišati. Nazadnje so ga prijeli nekje v Domžalah. Lilek je takrat obljubil, da ji bo pisal in se z njo poravnal. Ona je še ves čas upala, da jo bo morda le poročil; saj bi mu bila voljna vse odpustiti. Če bi bila enkrat poročena, bi že kako uredila glede tistih jurjev. Lilek je postal med tem pekovski mojster. Danes je stal pred sodnikom poedincem dr. Čemerjem in znova obljubil, da ji bo začel odplačevati v manjših mesečnih obrokih itd. Glede poroke ni izjavil ničesar konkretnega. Nazadnje je sodišče izreklo obsodbo. Obsodilo je Lileka na 8 mesecev strogega zaporu ter na izgubo častnih pravic za dobo treh let. Plačati mora 400 in povprečnine. Vse pa pogojno za dobo dveh let, če vrne v teku šestih mesecev Rifl Greti njen denar. Lahko se seveda tudi kako poravnata, kar je pa samo njuna zadeva.

Kultura

Shakespearejev oder

Fran Žižek.

Shakespearejeve drame so danes prešle v repertoar vseh oficelnih scen na svetu. Z njimi začnajo in končajo sezone, z njimi polnijo blagajne in žanjejo »kulturne uspehe«. Toda kljub temu so prav za prav Shakespearejevi genji pripeli na sramotilni kol. Hamleta so režiserji zmodernizirali; oblekli so ga v frak in ga postavili v sredo ostudno poslikanih kulis. In h koncu napišejo še kritiki nekaj žurnalističnih fraz, kot: gledališče N. N. je izčrpalo duh Shakespearejevega dela — in angleški genij lahko živi mirno dalje v današnji dobi...

Prav zaradi te Shakespearejeve populariziranosti se moramo pa vprašati, da li »ni nekaj gnilega v deželi danski«? Ali ne bi Shakespeare, če bi živel, danes najodločneje protestiral proti uprizoritvam svojih dramskih stvaritev? Odgovor nam dá lahko teater njegove dobe. Fevdalni sistem v Angliji je ustvaril tip celovitega gledališča, ki je bilo ljudska tribuna, s katere je grmel ljudski duh proti svojim tlačiteljem. Zaradi tega je bilo gledališče preganjano kot »zakristija judičeva in semenišče greha«. Posebno ostro so proti njemu nastopali puritanci, verska sekta, ki je l. 1567. ustanovila lastno cerkev. Kmalu so puritanci zasedli vsa važnejša upravna mesta in pričeli pre-

ganjati gledališča s prav drakonskimi omejitvami. V Londonu se je smela odigrati gledališka predstava le tedaj, če v treh dneh ni umrlo v mestu več kot 50 ljudi in ako ni bila nedelja ali praznik; tekst je moral biti poprej odobren po cenzuri in na vsako predstavo so bili naloženi visoki davki. Puritanci so res skoraj uspeli — v Londonu so uničili poslednji teater. Toda teater, kot izraz človeškega pragona, ni hotel umreti.

L. 1576. je komedijant James Burborg zgradil za londonskim obzidjem na nevarnih tleh lesen teater, ki je postal prototip za vse poznejše odre, ki jih dandanes na kratko označujemo shakespearejeve. Bilo je to prav za prav veliko, nepokrito dvorišče, na treh straneh obdano z nekajnadstropnimi lesenimi galerijami. V »jami« (parterju) je bilo preprosto občinstvo — meščani in kmetje —, dočim se je po galerijah, ki so bile deloma zakrite — ugnezdila gospoda. Na eni strani dvorišča je bil postavljen oder — gol podljud brez vsakega portala ali zastora. V ozadiju odra je bil dohod za igravce, nad odrom na zopet lože. Te so bile reprezentančne.

Oder ni poznal kulis — ni hotel iluzoristično predstavljati livade in kraljevske sobane; sploh ni hotel vplivati vi-

zuelno, temveč zgolj z dramatičnim mislijo, z njegovo pesniško besedo, predvsem pa z igro velikega, svobodnega igravca-umetnika. Dandanes, ko prav za prav ne poznamo več pravih gledaliških igravcev, si sugestivnost nekdanjega igravca, ki je premostila odersko krajevnost, težko predstavljamo. Zato je vzniknila tudi laž kulturnih zgodovinarjev, češ, da si je shakespearejev oder pomagel z napisli, ki so ponazorjevali publiki kraj in čas.

(Dolje.)

40 LETNICA »HUDOŽENSTVENEGA GLEDALIŠČA«.

Moskovsko Umetniško gledališče, po svetu bolj znano pod imenom »Hudožestveni teater«, vstopa letošnje jesen v jubilejno sezono, kajti dovršuje se 40 letnica njegovega umetniškega delovanja. Slavnostna akademija, s katero bodo proslavili ta jubilej, bo koncem septembra, do takrat bo pa odprta v gledališču velika razstava, ki bo prikazovala neštete dokumente, fotografije in druge zanimivosti iz zgodovine »hudožestvenikov«. Gledališče bo izdalo tudi obsežno knjigo o razvoju delovanja, ki bo obsegala nad 700 strani in okoli 480 fotografij. Knjiga bo prinesla tudi seznam vseh del, ki jih je gledališče uprizorilo v teh 40 letih, imena igravcev, ki so v gledališču delovali, in režiserjev.

k Nova Rasbergerjeva opereta. Mariborski igravec in režiser g. Pavel Rasberger, je pridružil sedaj svojima prvima

dvema operetoma še tretjo, ki jo je šele nedavno dovršil. Libreto njegove nove operete, ki se imenuje »Zaroka na Jadranu«, je napisala njegova hčerka g. Milena Rasberger-Fischerjeva. Opereta ima tri slike. Odigrava se na parniku »Jadran«, v Dubrovniku in na Gorenjskem. Napisana in uglasbena je po načinu klasičnih operet, glasbeno pa je modernjša kakor sta bili prvi dve. Verjetno je, da bo novo domače operetno delo uprizorjeno že v sezoni 1938-39.

k »Pregled«, ki izhaja v Sarajevu, je posvetil poletno dvojno številko Češko-slovaški, njenemu razvoju v preteklosti in prikljam danes. Poleg kratkih člankov so tudi prevodi čeških pesmi in pripovedk.

k. Dvajseti mednarodni kongres orientalistov v Bruslju se bo vršil od 5. do 10. septembra. Udeležilo se ga bo okrog 500 orientalistov z vsega sveta.

k. Osmi kongres historikov v Zürichu. Vsakih pet let se vrši v raznih državah mednarodni kongres za zgodovinske znanosti, ki se ga udeležijo najznamenitejši zgodovinarji. Letošnjemu v Zürichu je predsedoval znani angleški zgodovinar prof. Harold Temperley, ki je v slavnostnem govoru dejal, da so na njem zbrani reprezentanti najrazličnejših narodov, a njihova rivaliteta je mirnega in ne bojne značaja. Za dobo nadaljnjih petih let je izvoljen za predsednika dr. Leland iz Washingtona, podpredsednika pa sta prof. Jorga (Romunija) in prof. Nabholz (Švica).

Sport

LJUBLJANA—ŽELEZNIČAR 4 : 0.

V Ljubljano je šel po štiri gole Železnikar, ki pa jih gotovo ni zaslužil. Na stopil je z več mlajšimi igralci. Začeli so zelo dobro, vendar so počasi klonili pred nasprotnikovo tehniko. Sodnik g. Macoratti ni imel posebnega dela. Občinstva je bilo izredno malo.

ČSK—MURA 3 : 1.

V Čakovcu je gostovala soboška Mura in pustila tam obe točki. Rezultat je realen.

RAPID—SLAVIJA 7 : 3.

Včeraj se je pričelo prvenstveno tekmovalje LNP. V mariborski skupini smo imeli dve tekmi. Na Železnikarjevem stadionu sta se spoprijela Rapid in Slavija. Kakor je bilo pričakovati, je zmagal Rapid in si kar s štirimi goli razlike priboril prvi dve točki. Rapidovci so dobro zagrli, posebno napad, dočim so branilci v najodločilnejših trenutkih zatajili. Slavija je pomanjkanje tehničnega znanja nadomestila s silnim članom in ni zasluzila takega poraza.

KOLESARSKO PRVENSTVO.

Včeraj so kolesarji tekmovali na 150 kilometrov dolgi progi Ljubljana—Zagreb za državno prvenstvo. Startalo je 24 dirkačev in so pripeljali na cilj po naslednjem vrstnem redu: 1. Pokupec (zagrebški Sokol) 4:34.10; 2. Abuluar (Hermes); 3. Lavrih (Fortuna, Beograd); 4. Prosenik (Gradjanski, Zagreb); 5. Pavlik (Novi Sad); 6. Žerjal (Edinstvo) itd. Prvih deset tekmovalcev je prejelo nagrade.

V celjski skupini je Celje premagalo trboveljskega Amaterja s 5 : 1. Na igrišču SK Olympia so se pa pomerili Atletiki z Jugoslavijo in zmagali z 2 : 1.

Ptuj: Gradjanski Čakovec—SK Drača (Ptuj) 3 : 1.

Hašk—Triestina 2 : 0. V Trstu je gostoval zagrebški Hašk in zaslužno zmagal.

Praga: Slavija—Ferencvarocz 2 : 2. Prva tekma med finalistoma za srednjeevropski pokal.

V finalu za Davisov pokal med Ameriko in Avstralijo vodi po prvem dnevu Amerika z 2 : 0.

Na veslaških tekmah za svetovno prvenstvo v Milanu je prišla v finale tudi Jugoslavija in zavzela po eno četrto, peto in šesto mesto, kar je za nas prav lep uspeh.

Mal' položi dar domu na oltar

Gospodarstvo

Kako izboljšati naše sadjarstvo

Ugodno podnebje in kakovost zemlje sta poljedelce v severni Sloveniji že zdavnaj privledla do tega, da so se specializirali za gojenje posebnih vrst zemeljskih plodov. Tekom let se je iz splošnega poljedelstva pri nas razvilo dvojno panog, ki donasata kmetu večje dobičke kot žito, krompir in dr. To sta trta in sadno drevje. Vinarstvo in sadjarstvo sta v naših krajih ob normalnih razmerah najbolj donosni panogi poljedelstva in v teh strokah je naš kmet tudi dosegel zavidljive uspehe.

Štajersko vino in štajerska jabolka so bila že pred vojno daleč naokoli zelo v čislju in kmetovalcu donasala lepe dohodke. Vino se je v velikih množinah izvažalo na sever in ljutomercana, so v Avstriji popili veliko več kot smo ga pridelali. Po vojni je izvoz vina ponehal, zato pa je njegovo mesto zavzelo sadje, v prvi vrsti jabolka, ki se v veliki množini izvažajo na Češkoslovaško, v Nemčijo in Francijo. Tej panogi našega poljedelstva je treba posvetiti največjo pažnjo, saj tvori močno postavko v naši zunanji trgovini. Merodajna mesta se morajo z raznimi ukrepi pobrigati za izboljšanje kakovosti sadja, predvsem pa za lažje plasiranje v inozemstvu.

Če hočemo, da bo inozemstvo pridno segalo po našem sadju, moramo prilagoditi kakovost in okus zahtevam potrošnikov v drugih državah. Vrste, ki slabše rode, se morajo iztrebiti in sadovnjaki zasaditi s sortami, ki dajejo prvovrstno sadje. Država in banovina morata pri-

skočiti na pomoč, da si sadjar nabavi zlahke sadike in sploh obnovi sadonosnike. Treba je nabaviti sredstva za pokončavanje škodljivcev in rastlinskih boleznih. Kjer se sadje suši, je treba nabaviti moderne sušilnice. V prvi vrsti so nam potrebna velika sadna skladišča s hladilnicami, kjer bi jabolka lahko čakala na boljšo priliko za vnovčevanje. S tem bi se tudi podaljšala sadna sezona za več tednov in blago bi se moglo oddati po mnogo boljši ceni, saj je znano, da so jabolka dražje, čim gre izvozna sezona h kraju. Tu ima pred kratkim ustanovljena Družba za silose hvaležno polje in bo lahko marsikaj ustvarila, kar bo našim sadjarjem zelo v prid.

Prilagoditi se moramo okusu inozemskih konzumentov in kolikor mogoče gojiti ono sadje, ki ga uvozniki najbolj iščejo in plačujejo tudi najboljše cene. Res je, da imajo naši mošanci izvrsten okus, v Nemčiji pa jih posebno ne čislajo, ker predvsem segajo po velikih jabolkih lepe zunanosti. V tem pogledu bo treba gojenje jablan marsikje preusmeriti, da bodo donasale več dobička.

Te dni vidimo, da na nekaterih nakladalnih postajah ni dovolj vagonov na razpolago, tako trpita izvoznik in sadjar precejšnjo škodo. Manjka nam dovolj specialnih vagonov za prevoz sadja, opremljenih s hladilnicami. Železniška uprava naj zato prej preuredi zadostno število vagonov. Pametna tarfna politika bo pa tudi mnogo pripomogla pri pospeševanju sadjarstva.

D.

g. V trgovinski register so bile vpisane naslednje trdke: Tehniška poslovalnica inž. Oman Pero v Mariboru (trgovina s tehničnimi izdelki na drobno), »Ovitekt«, družba z o. z. za izkoriščanje ovitekt-patentov v Mariboru (za embalažo jaje in lahko pokvarljivega blaga). Valeskini Ivan, trgovina in izvoz sadja v Mariboru. — Iz trgovinskega registra je bila izbrisana podružnica Zadrugne gospodarske banke v Kočevju.

g. Nemški gospodarski minister bo obiskal Balkan. Prihodnje dni bo obiskal nemški gospodarski minister W. Funk balkanske države. Razpravljal bo z vladami in gospodarskimi predstavniki teh držav o važnih gospodarskih vprašanjih.

g. Izvoz strojev iz Nemčije na Balkan. Lani je Nemčija izvozila strojev za 634,9 milijonov mark, od tega v balkanske države za 67,1 milijonov mark ali 10,7 odstotkov skupnega izvoza.

g. 40 vagonov sliv za Nemčijo. V Brčkem se je že pričel izvoz sliv. Že prvi dan

so odpremili 40 vagonov sliv za Nemčijo, Češkoslovaško in Holandsko. Slive, ki jih izvažajo, so z Majevce planine, kjer so letos zelo dobro obrodile.

g. Dvakrat več nafte kakor lani. V prvi polovici leta je letošnja proizvodnja surove nafte znašala v Jugoslaviji 508 ton, lani pa v istem času samo 240 ton. Proizvodnja se je povečala za 107,3 odstotke.

g. Kvaliteta semena lucerne in rdeče detelje. Te dni bo prispela v Jugoslavijo posebna strokovna komisija, ki bo preučila kakovost semena naše lucerne in rdeče detelje.

g. Švicarski kapital se zanima za Jugoslavijo. Po vesteh iz Ženeve se švicarski kapital zelo zanima za Jugoslavijo. Najbolj se Švica zanima za naše rudarstvo, lesno in elektriško industrijo. Švicarski magnati so odkupili večino dunajskih akcij.

g. Francoski narodni dohodek. Po službenih podatkih je v preteklem letu zna-

šal narodni dohodek Francije 215 milijard frankov, lani pa 189 milijard.

g. V borskih rudnikih je pričelo veliko mezdo gibanje tamošnjega delavstva. Rudarji so pričeli voditi obširno akcijo za kolektivno pogodbo. Javnost spremlja to akcijo z velikim zanimanjem, saj je splošno znano, kako visoke dobičke vleče iz borskih rudnikov francoska družba, ki ima koncesijo za izkoriščanje rudnikov.

g. Za odpravo trošarine na sladkor. Industrija konzerv, zlasti sadnih, je pričela akcijo za oprostitve plačevanja trošarine na sladkor.

g. Naš izvoz aluminija je večji. Statistika kaže letos izreden porast v izvozu našega aluminija. V prvi polovici leta smo izvozili 628 ton aluminija za 11,1 milijonov dinarjev, med tem po lani celo leto samo 211 ton. Največ aluminija izvažamo v Belgijo, Češkoslovaško, Japonsko in nekaj tudi v Italijo in Romunijo.

g. Izvoz koruze. Korusa je Jugoslavija izvozila ta mesec 987 vagonov v vrednosti 11,3 milijonov dinarjev, večinoma v Anglijo.

g. Nobene devizne kontrole v Franciji. Z ozirom na vesti, da namerava Francija uvesti devizno kontrolo, izjavljajo vladni krogi, da Francija na to niti ne misli. Finančni položaj države je ugoden in Francija ostane zvesta valutnemu sporazumu, ki ga je pred dvema letoma sklenila z Anglijo in Zedinjenimi državami.

g. Za domače zastopstvo inozemskih tvrdk so se jeli zavzemati zagrebški železninarji in trgovci s podobnimi predmeti. Njihove strnjene vrste so poslate inozemskim tvrdkam zahtevo, da smeje njihova podjetja v Jugoslaviji odslej zastopati le Jugoslovani. Tudi odsek agentur in komisionalnih trgovin zagrebškega Združenja trgovcev se je zavzel za slične zahteve.

g. Rekordna produkcija zlata v Kanadi. Šele zadnje čase javljajo iz Montreala, da je proizvodnja zlata v kanadskih rudnikih dosegla v minulem juniju rekordno višino; izkopali so 390.693 unč zlata v primeri s 344.895 unčami, ki so jih izkopali v lanskem juniju. Pričakujejo, da se bo celoletna proizvodnja zlata povečala v Kanadi za 5 milijonov funtov šterlingov.

g. Nova topilnica antimona, prva te vrste v Jugoslaviji, bo v Zajači pri Krupnju v Bosni. Zgradila jo je delniška družba »Montania« v Beogradu in je pri gradbi precej zainteresiran nemški kapital. Antimon se bo večinoma izvažal v Nemčijo. Jugoslavija je postala eden največjih producentov antimona v Evropi.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

Zgodba mojega življenja

Prav nič ni potem tudi čudnega, ako je vzbujala njena bližina v nas otroških strah; da je pa tudi odrasle obvladovalo enako občutje, se mi zdi že nenavadno. Ali je ustvarjal to čas, v katerem je vladala? Ne morem si prisvajati sposobnosti odgovoriti na vso množico teh vprašanj ali vsaj nakazati pot do pravega odgovora, kajti v času ko sem se gibala v senci te pomembne žene, sem bila še premlada, da bi jo bila mogla kritično opazovati; ko sem pa postala starejša in sem že imela te sposobnosti, sem bila le prav malo bližje v njeni neposredni bližini. Nobenega dvoma ni, da je bila, ako že ne druge nadkriljujoča osebnost, vsaj nenavadna, svojo okolico oblikujoča voditeljica. Palače, v katerih je živela, je obdajalo kadilo kakor svetišča, in približati se jim je bilo mogoče le s spoštljivim strahom.

Posebno in svojevrstno občutje je bilo gledati jezdec stare mame, brez katerega se ni nikdar nikamor peljala, in je zato vedno brzel pred njenim vozom.

Svečanostno, v črno livrejo oblečen in vedno v predpisnem redu, je sedel na svojem šarcu, vzoru tistih najiskrenejših vzgojenih konj, ki jih morejo dati le angleške konjarne. Trot, trot, trot, trot... že udarce kopit te jezde živali, ki je nosila slavnostnega oznanjevalca kraljičinega bližanja, je povzročal, da so pričakovanja polna srca hitreje bila. Ta črno oblečeni jezdec s svojim negibnim, nikoli se smejočim obrazom, katerega poteze niso izdajale nič drugega kakor mogočno zanesljivost, je bil bolj edinstven, bolj učinkovit in bolj kraljevski kakor cela bleščeča gardna stotinja z glasnimi zvoki trompet.

Trot, trot, trot... in že je bila tu tudi kočija njegovega veličanstva. Vlekla sta jo dva šarca. Bila sta prav

17

tako rejena, divno gladka in blesteča kakor konj sprednjega jezdec. V odprti »baruši« je sedela nizko razrašena stara dama s čednim staromodnim klobukom na glavi in v predpotopnem, poševnoramem plašču. Le kje pa kje je sekala kaka belina splošno črno njene obleke. Nobenega kita ni imela na sebi vozeča se stara ženska, nič na njej in nič na njeni okolici tudi ni izdajalo niti najmanjše zahteve po učinkovitosti, vse je bilo neokrašeno, preprosto in skromno... in vendar, kakšno srčno vznemirjenje je povzročala potnica tega puritanskega voza! Trot, trot, trot, trot... globoki pokloni, dviganje rok, zamahovanje z rutami, in na vsakem obrazu prijazno, hvaležno smehljanje. Smehljajoče odzdravljanje male dame v vozu... vse le odlomek minute ali še manj... trot... trot... toda kako dragocen je ostal spomin na ta dogodek... trot... trot... in kako nepozaben... trot, trot. Gledali smo za vozom in za jezdecem, peketanje kopit je postajalo tiše in tiše, oddaljeneje in oddaljeneje, in je končno zamrlo v nedoglednem...

Stara mama kraljica!

V tistih škotskih dneh niso imeli dosti priložnosti priti ji pred oči. Le enkrat se spominjam, da smo se peljali z njo na izprehod. Vožnje stare mame so bile del njenega skrbno urejenega življenja. Teh njenih voženj niso mogle preprečiti niti nevihte niti ostre zime in celo ne katastrofe. Vsak dan se je odpeljala ob določenem času in tako neizogibno, kakor neizogibno sledi noči dan in dnevu noč. Te njene vožnje so bile dolge in često mrzle, kajti kraljica Viktorija se je vozila navadno v odprtem vozu.

V okolici Balmorala je zgradila na mestih, katera je najrajši obiskovala, male kamenite hiše, v katerih je bila čaj in se vrnila nato navadno po drugi poti, kakor je prišla.

Vožnja, katere sem se udeležila, je vodila v Due-Loch, k nekemu med črnimi in golimi griči ležečemu temnemu in nenavadno mračnemu jezeru. Pravljica

pravi, da je postalo to jezero zato tako žalostno in temno kakor obraz, na katerem zamre vsak smeh, ker topli in božanski pogled sonca nikoli ne seže do njega. Stala sem na njegovem pustem obrežju in strmela prevzeta in z nekakšnim strahom v mirzo in turobno globino. Shutla sem, da je brezmejna brezupnost Due-Locha, slovenski žalostnega jezera, središče skrivnostnih zgodb in pravljic. Toda tedaj mi ni nihče pripovedoval o njih.

Odrasli gotovo niti opazili niso, kako zelo me je morila radovednost, da bi izvedela, zakaj sonce nikoli ne posije na to žalostno jezero. Ali sem to vprašala ali ne, se sedaj več ne spominjam. Najbrže ne. Kajti bila sem često čudno vase pogreznjena, molčeča in taka, da nisem prosila pojasnil niti o stvarih, ki so me najbolj zanimala. In kakor večina otrok, sem tudi jaz molčala v takih primerih, ko so mojo radovednost vzbudili odlomki pogovorov, ki sem jih ujela, še bolj vztrajno in vase zaprto. Ob takih prilikah se otroci boje, da se ne bi osmešili in ne vedo, ali bi bili sploh smeli poslušati ali ne.

Rusija.

Preden se dokončno odločim zapeljati ladjo mojih spominov na Malto, prekrasni otok mojih najsrečnejših let, hočem po vrstnem redu življenjskih potovanj obiskati še Rusijo; veliko, strahotno in mistično carstvo Romanovih, Rusijo mame, katere združitev in padec v preteklosti se zdi kakor ena največjih katastrof svetovne zgodovine.

Bila sem tam kot otrok, in vse, kar bom tu povedala, bo samo prikaz carskega veličastja, kakor so ga videle moje otroške oči, prikaz sijajnega, od moči in razkošja, dostojanstva in togosti obdanega okolja carske ruske domačnosti. Nekaj podobnega more obstajati morda samo še na Daljnem vzhodu, tam pa še nisem bila.

(Dalje.)

Zanimivosti

Nekaj besed o staranju

Veliko je resnice v izreku, da je človek toliko star, kolikor se starega počuti. So stari ljudje, ki se počutijo mlade, in mladi ljudje, ki se počutijo stare. Toda kakšno starost dočakamo in kako se v starosti počutimo, to je silno odvisno od načina našega življenja.

Splošno je mnenje, da se človek z leti obrabi in da iz te obrabljenosti nastajajo bolezni, katerim je star človek na milost in nemilost izročen. Za tako bolezen smatrajo ljudje tudi takozvano popapnjenje žil, ki povzroča povišanje krvnega pritiska — pojav, pred katerim imajo starajoči se ljudje največ strahu. Stvar pa ni tako huda. To, da se žile polagoma strdijo, je samo naravna zaščitna procedura našega telesa proti propuščanju žil — enako, kakor če stara vodna cev propuša vodo, pa jo je treba znova impregnirati.

Tu pa je seveda prizadeto srce in njegova zmogljivost. Zato nam je treba samo paziti — in to velja ne samo za

stara, ampak tudi za mlada leta — da ne stavljamo na srce prevelikih zahtev. Bolj ko se človek stara, bolj mora varovati srce naporov in s tem se lahko izogne marsikateri nevarnosti, ki mu preti v visoki starosti. Praktično se pravi to, da se moramo v višji starosti varovati preobilne hrane in pijače, težjega dela, napornih izletov v hribe, hitrega tekanja, sploh vsega, kar pomeni večji napor za srce. Če smo gojili v mlajših letih ta ali oni sport, nikakor ni prav to v starosti opustiti. Sportno življenje, zdravo življenje, toda koristna je samo zmernost, pretravanje pa škodljivo. Za stare ljudi je vsekakor najboljši sport: veliko hoditi in gibati se na svežem zraku. Za pešhojo ni nihče prestar. In samo delovni organi ostanejo zdravi.

Telesna lenoba je največja pospeševalka staranja. Dokler le moreš gibati, se gibaj in ne vdajaj se mislim, da si star, marveč zaživi se v zavest, da si še mlad, pa boš ostal mladosten do smrti.

Novo življenje

On je kašljal.

»Spet preveč kadiš!« ga opominja ona. »Saj je vseeno, ali pokadim par cigaret več ali manj. Od prvega dalje se hočem sploh odvaditi kajenja.«

»Aha!« se posmehne ona. »Torej začneš spet enkrat novo življenje!«

»Pusti ironijo, draga. Delam si resne očitke, da preveč kadim —«

— in te očitke hočeš udušiti s tem, da skleneš prihodnjič enkrat prenehati s kajenjem. Med tem pa mirno pokadiš deset cigaret na dan več, češ, zdaj je itak že vseeno.«

»To je prava ženska logika,« odvrne on. »Najprej mi očitaj, da preveč kadim, in ko ti potem govorim o svojem trdnem sklepu, da bom pustil kajenje, me pa zasmehuješ.«

»Ker sam tega resno ne misliš! Če bi res hotel pustiti kajenje, ne bi tega odlašal, ampak bi se od tega trenutka ne dotaknil nobene cigarete več.« Iztegnila je roko po cigaretni dozi na mizi, a on jo je brž vtaknil v žep.

»Smatram za pravilnejše,« pravi zdaj, »da s prvim začnem novo življenje.«

»Da, še na vsakega prvega si začel novo življenje. Glej, jaz ne bi imela prav ničesar proti temu, če le ne bi vselej zahteval od mene, da moram tudi jaz sodelovati. Spomlad sem morala s teboj vsak večer v dežju in viharju hoditi na sprehod. Čez nekaj dni sva oba imela hripo. Tedaj je bilo novo življenje pri kraju. Maja si si izmislil surovo in nesoljeno hrano. To je trajalo pet dni. Zato nama je pa pobegnila najboljša kuharica, ki sva jo kdaj imela.«

»Prav žal mi je, draga, da si imela z menoj tako neprijetne izkušnje. Toda tokrat je to pač izključno. Obema bo le storilo dobro, če preneha kadiš.«

»Obema?«

»No, da, računam za trdno, da bom tudi tebe spreobrnil v nekadilko.«

»Tu računaš napačno!« pravi ona suho. »Odločila sem se namreč, da tudi jaz pričnem na prvega novo življenje.«

»Ti tudi? In v čem bo to novo življenje?«

»V tem, da pri tvojih poizkusih začeti novo življenje, ne bom več sodelovala.«

V ANGLIJI SO POLJUBI DRAGI.

O tem se je lahko prepričal zdravnik dr. Kelley. Njegova 19letna asistentka ga je obtožila, da jo je ob neki priliki proti njeni volji poljubil. Pripovedoval je, kako je pod pretvezo, da s mora natančneje ogledati njene mandlje, izrablil to priliko za poljub. To bi pod drugimi okoliščinami zapeljalo vsako mlado deklico v ljubezensko sanjarenje. Nesrečni doktor pa ni računal s tem, da je njegova asistentka zaljubljena in to v nekoga drugega. Zahtevala je 2 funta odškodnine, kar ji je sodišče odobrilo. Vse pridruženje ni zdravniku nič pomagalo, in njegove trditve, da si je dekle tisto z mandlji gladko izmislilo, sodniki niso verjeli. Moral je

plačati. — Za odškodnino se mu zdaj gotovo prijavi mnogo novih asistentk!

KDO BO ZARUBIL PODMORNICO?

Kapetan Christensen je kupil svoječasno opuščeno podmornico od vojnega ministrstva. Pozneje se je ločil od svoje žene, odtegoval pa se je plačevanju alimentov. Ko je zasidral s svojo podmornico v Montrealu, je njegova žena alarmirala sodišče, da mu zarubi podmornico. Rubež je prišel, ali ko ga je Christensen opazil, je napravil, kar se je pač dalo. Zaprl se je v podmornico in izginil z njo vred v morske gladine. Tam je ostal vse dotlej, dokler se ni odpeljal rubež in organ iz pristanišča.

ARHIV BASTILLE.

Leningradska državna knjižnica bo priredila ob 150-letnici francoske revolucije razstavo, na kateri bodo prvič pristopni dragoceni in zanimivi dokumenti. Gre za del arhiva Bastille. Ti dokumenti, ki spadajo v francoske narodne arhive, so prišli v Rusijo na zanimiv način. Priča napada na Bastillo 14. jul. 1789 je bil ruski zastopnik na dvoru Ludvika XVI. Dubrovski. Ko je množica poslopje zažgala, so vrgli na cesto vso opremo in arhive. Rus je prišel na misel, da bi bilo dobro vzeti si nekatere stvari »za spomin« na ta zgodovinski dogodek. Naročil je svojim spremljevalcem, naj poberejo na ulici vse kar morejo. Potem je začel svoj »plen« proučevati in ugotovil je, da ima v rokah fajn poročila, važne dokumente in literarna dela, pisma in rokopise jetaikov. Poslal je vse stvari v tedanji Petrograd, kjer so papirje dali v carski arhiv.

KATERE MUZEJE LJUDJE NAJBOLJ OBISKUJEJO?

Nedavno je izšla mednarodna statistika, ki prinaša zanimive podatke o posečanju najslavnejših muzejev na svetu. Na prvem mestu navaja ta statistika prirodoslovni muzej v Newyorku, ki ga obišče letno 1.800.000 ljudi. Na drugem mestu je švedski muzej »Skansen« v Stockholmu, ki si ga je ogledalo lani 1.366.000 oseb, na tretjem mestu pa je Britanski muzej v Londonu z 1.195.000 obiskovalcev letno. Potem sledijo: Državni muzej v Berlinu z 1.085.000 poseti, Muzej lepih umetnosti v Chicagu s 793.000, Narodna galerija v Londonu s 530.000 in Nemški muzej v Monakovem s 520.000 obiskovalci. Šele tu pride na vrsto pariški Louvre, ki ga obišče letno okoli 280.000 ljudi.

× Radio rešil človeka zastrupljenja. Ni prvič, da je radio rešil komu življenje. Pred dnevi je neki varšavski lekarnar opazil, da je pomotoma izročil bolniku strup namesto zdravila. Ker ni vedel za njegov naslov, se je obrnil na varšavsko radioodbojno postajo, ki je potlej četrt ure brez prenehanja obveščala neznane bolnika o lekarnarjevi zmoti. Radio se je dobro obnesel, ni še minilo četrt

ure, ko je že prišel bolnik k lekarnarju in mu vrnil strup. K sreči ga še ni zaužil.

× Okostja mamutov v — Sahari. Arabci, ki so pripotovali iz Sahare v Tripolis, so našli med potjo od oaze Sahibi do oaze Kufra osanke predzgodovinskih živali. Našli so kakih deset okostij mamutov in nekaj okostij slonov. En mamut je dolg 6 metrov, zob sam pa meri dva in pol metra.

× Strojno olje namesto masla. V sofijsko bolnišnico se je prijavilo več kakor 100 bolnikov, ki so se zastrupili s hrano. Policija je napravila temeljito preiskavo in dognala, da je neki pek prodajal ljudem kruh, ki ga je pripravljval s strojnim oljem namesto z maslom.

× Spominske znake za 40-letnico odkritja radija. Čisti dobiček dobrodelnih znamk, ki jih je izdalo francosko pošto ministristvo, bo dobila mednarodna unija za zatiranje raka.

× Prijatelji Staviskega umirajo v norišnici. V Santiagu v Čileju je umrl eden nekdanjih prijateljev Staviskega. Henry Poulner je pobegnil takoj v začetku znane afere iz Francije. V čilski prestolnici je živel v precejšnji siromaštni in pod tujim imenom; umrl je v norišnici.

× Obleke iz aluminija. Mladi angleški arhitekt P. King Morgan, ki je več let delal načrte za gledališča, bare, hotele in restavracije, je končno presedlal h kovinski industriji, ki ga je že od nekdaj zanimala, in napravil iz aluminija posebne vrste mehko snov. Snov se je dala preoblikovati in se ni lomila. Arhitekt je napravil iz nje obleko, ki se je bleščala kakor srebrna lama. Ženske so za novost navdušene, arhitekt pa pravi, da bo imelo v bodočnosti človeštvo vso obleko iz aluminija — od klobuka do čevljev.

× 100-letnico podmorskega kabla so nedavno slavili v Angliji. L. 1838 je neki uradnik v majhni londonski pisarni potegnil po zemljevidu s svinčnikom črto, ki je spajala stari in novi kontinent. Na beli rob karte je napisal: »Načrt podmorske kabljske spojitve v Atlantskem oceanu«. Za besedami pa je sledilo dejanje šele čez 12 let. Takrat je bil položen avgusta 1850 med Francijo in Anglijo prvi podmorski kabel.

× Osem let ni spregovoril ne z ženo ne z otroci. V vzhodni Anatoliji živi čudak, ki že od 1930. leta ni spregovoril besede ne z ženo in ne z otroci. Z drugimi ljudmi je govoril in se šalil, ko je pa prišel k hiši, se mu je jezik zavozljal. Žena ga je dolgo prenašala, končno ji je pa le bilo zadosti ter ga je tožila za lo-

čitev zakona. Na sodišču je povedala, da je njen mož premikal ustnice doma samo pri jedi. Sodišče je ugodilo ženini prošnji.

× Oklopni taksiji v Shanghaiu. Shanghaijski listi prinašajo take oglase: »Ponoči in podnevi priporočamo vsakemu po zelo zmernih cenah naše oborožene oklopne avtomobile.« Podjetje, ki je prišlo na to idejo, ima polne roke dela ter ne more zadovoljiti vseh priglasihih potnikov.

× Na Pirinejih je že zapadel sneg. Po tridnevnem deževju je zapadel na Pirinejih sneg; tako ranega snega ne pomnijo že več let.

× Upor kaznjencev. V Rio de Janieru so se uprli kaznjenci; ubili so paznika in težje ranili preiskovalnega sodnika. Paznikom se je posrečilo zadržati v kaznilnici 36 kaznjencev; begunce lovi policija in vojaštvo.

× Smrtna obsodba radi vohunstva. V Berlinu je bila izvršena smrtna obsodba na Ernestom Weiserom, ki ga je sodišče za zaščito države obsodilo na smrt zaradi vohunstva in tatvine.

× Generalna stavka ameriških železničarjev. Vse kaže, da bo začelo v Ameriki stavkati milijon železničarjev. Železniška uprava je predlagala znižanje plač za 15%, železničarji pa bi pristali samo na 5% znižanje. Ker ni prišlo do sporazuma, so železničarske organizacije pozvale vse svoje članstvo, da začne z generalno stavko. Kakor javljajo iz Washingtona, je ameriška vlada takoj intervenirala, da se nadaljuje s pogajanjimi.

Radio

Ponedeljek, 5. septembra. Ljubljana: 19 Napovedi, predavanje. 20 Večerna glasba. 20.30 Proslava rojstnega dne kralja Petra. 22 Poročila, nočna glasba. — Beograd: 18.20 Koncert. 20 Operni večer. — Praga: 18.20 Koncert. 21.20 Večerna prireditve. — Varšava: 20 Večerni koncert. — Dunaj: Wagnerjeva opera »Mojstrski pevci norimberške«.

Torek, 6. septembra. Ljubljana: 10 Prenos slovenske službe božje. 12 Opoldanski koncert. 20 Večerna glasba. 22 Napovedi, poročila, lahka glasba. — Beograd: 9.30 Slavnostna služba božja v saborni cerkvi. 20.30 Slavnostna akademija. 22 Napovedi, nočna glasba. — Praga: 19.40 Odrska prireditve. 21.10 Koncert. — Sofija: 20 Vokalni koncert.

Razno

DVOKOLESA

motorji šivalni stroji, novi modeli otroških in igračnih vozičkov ter triciklov, pnevmatika v največji izbiri in po najnižjih solidnih cenah pri »Tribuna« P. Batjel, podružnica, Maribor, Aleksandrova c. 26. 291

ŠOLSKE

torbice in nahrbtnike v veliki izbiri priporoča Kravos, Maribor, Aleksandrova 13. 499

STRIŽENJE 3.—

britje din 2.— v Mlinski 8. 684

Kupim

PARADIŽNIKA

svežega, popolnoma dozorelega, kupi vsako množino Slamič, Ljubljana. 617

Prodam

PRODAM ŽENSKO KOLO din 450.—. Ferk, Hutterjeva kol. 8. Pobrežje. 848

HIDRAVLICNO STISKALNICO ima poceni za oddati Kmetijska družba Meljska c. 12. 856

Sobo odda

Čisto lepo, separirano OPREMLJENO SOBO eni ali dvema osebam oddam. Trubarjeva 4. pritličje, desno. 850

ODDAM SOBO

s posebnim vzhodom dvema gospodoma. Naslov v upravi. 853

Veliko, zelo svetlo, lepo OPREMLJENO SOBO s toplovodno napeljavno oddam posamezni osebi. Stross majerjeva 28-II. 854

SOBA

za samske osebe se takoj odda. Betnavska 39. 855

MIZARKEGA POMOČNIKA sprejemem. Unterlechner, Kopitarjeva 6. 799

Stanovanje

SOBO

in kuhinjo oddam. Nasipna ul. 38. Pobrežje. 862

DVE DIJAKINJI

sprejemam na stanovanje. Glasovir na razpolago. Istotam prazna soba za gospo ali gosposlično. Koroška 17. I. nadstropje, levo. 735

Stanovanje išče

Tričlanska rodbina išče v bližini glavnega trga ali v Melji

SOBO IN KUHINJO eventuelno še kabinet do 15. oktobra. Dopis, pod »Pritličje« na upravo. 861

V najem

HIŠICO Z VRTOM dam v najem. Vprašati Tatjenbachova 16-II. Ščuka. 863

Službo dobi

UČENCA

sprejemem. Aleksandrova c. 9. 769

DRUŽABNIKA ALI DRUŽAB

NICO

s din 15.000 iščemo za dobro idočo trgovino. Ponudbe pod »Sigurna eksistenca« na upravo »Večernika«. 858

KROJACICO

ali krojača iščemo za takoj. Maribor, Cvetlična 24. 859

Službo išče

STAREJŠA OSEBA želi službo, vajena vseh vrstnih del, malo kuhinje in dobro šiva. Naslov M. S. Sv. Trojica 49. Sl. gor. 862

Širite »Večernik«

FOTOAMATERJI!

Tudi pri slabem vremenu najsigurnejši ISICHROM in Razvijamo! ISOPAN filmi Kopiramo! Povečamo! 4675 Solidno in poceni Fototrgovina Ivan Pečar, Gosposka 11

Mal' položi dar domu na oltar!

Izdaja in ureja ADOLF RIBNIKAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru. Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri. Velja na mesec prejeman v upravi ali po pošti 10 din, dostavljen na dom 12 din. Oglasi po ceniku. Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ul. 6. Telefon uredništva in uprave št. 25-67. Poštni čekovni račun št. 11.409.